

ФАКУЛЬТЕТ БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ
КАФЕДРА АРХІТЕКТУРИ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до магістерської роботи
рівня вищої освіти «Магістр»

на тему: *Особливості просторового планування території на прикладі
Веселівської об'єднано-територіальної громади Мелітопольського р-ну
Запорізької обл. з розробкою генерального плану у с. Широке.*

Виконав:
студент V курсу, групи Арх - 62
спеціальності
191 «Архітектура та містобудування»

Пресіч Платон Юрійович
(прізвище та ініціали)

Керівник *Колодрубська Олександра Іванівна*
(прізвище та ініціали)

Консультанти з розділів:

Науково-дослідний _____ *Колодрубська О. І.*
(підпис) (прізвище та ініціали)

Охорона навколишнього
середовища _____ *Панас Н.Є.*
(підпис) (прізвище та ініціали)

Дубляни - 2024 рік

**ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ**

Факультет будівництва та архітектури
Кафедра архітектури
Рівень вищої освіти «Магістр»
Спеціальність 191 «Архітектура та містобудування»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____
“24” лютого 2023 року

ЗАВДАННЯ

на магістерську роботу

студенту

Пресічу Платону Юрійовичу
(прізвище, ім'я, по-батькові)

1. Тема роботи *Особливості просторового планування території на прикладі Веселівської об'єднано-територіальної громади Мелітопольського р-ну Запорізької обл. з розробкою генерального плану у с. Широке.*

керівник роботи *Колодрубська Олександра Іванівна, к.арх., доцент*
(прізвище, ім'я, по-батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом університету від “17” лютого 2023 року № 32 / к-с

2. Строк подання студентом роботи: *22 січня 2024 року*

3. Вихідні дані до роботи:

містобудівні схеми Запорізької області, Веселівської об'єднаної територіальної громади, ілюстративні матеріали наукової літератури та інтернет-ресурсів, авторські фото архітектурних об'єктів, замальовки, обмірні креслення

4. Зміст пояснювальної записки:

Реферат

Зміст

Вступ (актуальність, мета, завдання, об'єкт, предмет, методика дослідження).

1. Стан проблеми, огляд літератури;

2. Комплексне дослідження просторового планування території.

2.1. Просторове планування як вид діяльності у розвитку сучасного суспільства.

2.2. Чинники, які впливають на просторове планування території.

2.3. Принципи та особливості просторового планування території.

3. Проектні пропозиції;

4. Охорона навколишнього середовища.

Висновки та пропозиції

5. Перелік графічного матеріалу:

архітектурно-ілюстративні матеріали з дослідження задекларованої проблеми вітчизняного та зарубіжного досвіду, проектні пропозиції: план просторового розвитку Веселівської ОТГ Мелітопольського р-ну Запорізької обл., генеральний план с. Широке.

6. Консультанти розділів проекту

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	<i>Колодрубська О. І., доцент</i>		
2	<i>Колодрубська О. І., доцент</i>		
3	<i>Колодрубська О. І., доцент</i>		
4	<i>Панас Н.Є., доцент</i>		

7. Дата видачі завдання *24 лютого 2023 року*

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломного проекту	Строк виконання етапів проекту	Виконання
1	<i>Збір та опрацювання матеріалів для виконання магістерської роботи</i>	28.03.23	
2	<i>Підготовка та написання розділу з комплексного дослідження задекларованої проблеми</i>	12.06.23	
3	<i>Виконання ілюстративних та архітектурно-планувальних креслень</i>	24.08.23	
4	<i>Виконання проектних пропозицій</i>	18.10.22	
5	<i>Виконання розділу з охорони навколишнього середовища</i>	20.11.23	
6	<i>Оформлення ілюстративного матеріалу та пояснювальної записки</i>	22.01.24	

Студент _____
(підпис)

Пресіч П. Ю.
(прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____
(підпис)

Колодрубська О. І.
(прізвище та ініціали)

УДК 711.51:711.52

Реферат

Кваліфікаційна робота на присвоєння РВС «Магістр» за спеціальністю 191 «Архітектура та містобудування». 84 с. текстова частина, графічна частина 10 м², 22 літературних джерела.

Особливості просторового планування території на прикладі Веселівської об'єднано-територіальної громади Мелітопольського р-ну Запорізької обл. з розробкою генерального плану у с. Широке. Пресіч Платон Юрійович. – Магістерська кваліфікаційна робота. Кафедра архітектури. – Дубляни, ЛНУП, 2024.

Проаналізовано літературні джерела, присвячені проблемам просторового планування. Узагальнено еволюцію у плануванні територій України та закордоном. Розглянуто просторове планування як інструмент досягнення цілей сталого розвитку. Проаналізовано просторове планування за адміністративними рівнями. Розглянуто складові плану просторового планування. Визначено чинники, які впливають на просторове планування території. Окреслено принципи та особливості просторового планування.

Проаналізовано існуюче використання території Веселівської ОТГ, її функціонально-планувальну структуру, транспортну інфраструктуру, інженерні мережі та споруди, соціальну інфраструктуру, ландшафтний потенціал ОТГ. Запропоновано стратегічну перспективу просторового розвитку Веселівської ОТГ.

Розроблено схеми транспортної інфраструктури, інженерних мереж та споруд, реформування мережі дошкільних та освітніх закладів, реформування мережі первинної медичної допомоги, закладів культури, реформування мережі адміністративних закладів, ландшафтний план та план просторового розвитку Веселівської ОТГ. Розроблено генплан с. Широке.

Ключові слова: простір, просторове планування, територія, об'єднана територіальна громада, план просторового розвитку.

ЗМІСТ

ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТЬ	7
ВСТУП	8
РОЗДІЛ 1. СТАН ПРОБЛЕМИ, ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ	10
1.1. Аналіз літературних джерел, які присвячені дослідженню проблем просторового планування.....	10
1.2. Еволюція у плануванні територій	12
Висновки до розділу 1	16
РОЗДІЛ 2. КОМПЛЕКСНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ АРХІТЕКТУРНО-ДИЗАЙНЕРСЬКОГО ОБ'ЄКТУ	17
2.1. Просторове планування як вид діяльності у розвитку сучасного суспільства.....	17
2.2. Чинники, які впливають на просторове планування території	26
2.3. Принципи та особливості просторового планування території	29
Висновки до розділу 2	32
РОЗДІЛ 3. ПРОЄКТНІ ПРОПОЗИЦІЇ.....	33
3.1. Існуюче використання території Веселівської ОТГ	33
3.2. Функціонально-планувальна структура ОТГ	40
3.3. Транспортна інфраструктура ОТГ	43
3.4. Інженерні мережі та споруди ОТГ	45
3.5. Соціальна інфраструктура ОТГ	47
3.5.1. Мережа дошкільних та освітніх закладів ОТГ.....	47
3.5.2. Мережа первинної медичної допомоги ОТГ	48
3.5.3. Мережа закладів культури ОТГ	50
3.5.4. Мережа адміністративних закладів ОТГ	52
3.6. Ландшафтний потенціал ОТГ	53
3.7. Стратегічна перспектива просторового розвитку ОТГ	57
3.8. Генеральний план с. Широке	61
Висновки до розділу 3	71
РОЗДІЛ 4. ОХОРОНА НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА.....	72

	6
4.1. Загальні положення.....	72
4.2. Загальна екологічна характеристика досліджуваного регіону	73
4.3. Охорона атмосферного повітря	73
4.4. Охорона поверхневих і підземних вод.....	74
4.5. Охорона ґрунтово-рослинного покриву	76
4.6. Організація єдиної системи зелених насаджень	77
4.7. Охорона навколишнього середовища від дії шуму, електромагнітних випромінювань	78
4.8. Охорона і покращення ландшафту.....	78
4.9. Заходи, що забезпечують охорону навколишнього середовища ...	80
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	81
БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК.....	83
ДОДАТОК А. ГРАФІЧНА ЧАСТИНА	86

ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТЬ

Децентралізація – реформа, яка міняє систему управління у місцевих громадах, передає їм фінансові повноваження, формує їх ефективний розвиток та, зокрема, збільшує роль локальної культури у їхньому житті.

Просторове планування – сукупність дій органів місцевого самоврядування та виконавчої влади щодо визначення територій для розселення, місць застосування праці, відпочинку та оздоровлення, інженерно-транспортної інфраструктури, інших об'єктів шляхом розроблення, затвердження документації з просторового планування та дотримання її рішень.

Об'єднані територіальні громади (ОТГ) – це вид територіальних громад, які утворювалися в Україні під час реформи децентралізації у 2015-2020 роках шляхом добровільного об'єднання суміжних територіальних громад сіл, селищ, міст (відповідних сільських, селищних та міських рад).

ВСТУП

Актуальність теми. Державна політика України у сфері місцевого самоврядування спирається на інтереси жителів територіальних громад і передбачає децентралізацію влади – тобто передачу від органів виконавчої влади органам місцевого самоврядування значної частини повноважень, ресурсів та відповідальності. В основу цієї політики закладено положення Європейської хартії місцевого самоврядування та найкращі світові стандарти суспільних відносин у цій сфері.

Спроможні об'єднані територіальні громади (далі ОТГ) повинні стати базовим елементом ефективної системи влади в Україні. Завдяки змінам в країні, ОТГ отримують багато: можливостей (знаходяться в межах повноважень самостійно керувати своїми територіями на основі принципу повсюдності), викликів (особливо для неміських ОТГ), які полягають у тому, що вони отримують в середньому 10-20 населених пунктів без актуальних планів просторового розвитку, а також в необхідності розробки комплексного плану для всієї території ОТГ.

У більш широкому контексті громада повинна ефективно відповідати зовнішнім викликам, таким як глобалізація економіки, підвищення мобільності трудових ресурсів та пов'язаний з цим ріст безробіття, посилення міжнародної конкуренції за інвестиції та розвиткові ресурси.

З метою визначення кількісного і якісного складу ресурсів, та потенціалу ОТГ проведено дослідження, що сприятиме економічному зростанню шляхом розвитку сільського господарства і створення більш привабливих умов проживання в сільській місцевості громади. Допоможе громаді мати чітке уявлення про свої ресурси, їх розподіл та перспективи майбутнього розвитку. На сьогодні актуальними для громад є питання про правильне визначення їх меж, а також планування, використання і охорону земель в межах цих територій, особливо при наданні громадам повноважень розпорядження земельними ресурсами за межами населених пунктів.

Комплексний підхід до врегулювання земельних відносин в нових ОТГ значно спрощує користування інформацією за рахунок використання геоінформаційних технологій, організації території та міститься в єдиній інформаційній системі.

Мета дослідження: виявити закономірності та особливості просторового планування об'єднаної територіальної громади.

Завдання дослідження:

- проаналізувати та систематизувати літературні джерела, вітчизняний і закордонний досвід децентралізації та просторового планування об'єднаних територіальних громад;
- узагальнити просторове планування як вид діяльності у розвитку сучасного суспільства;
- виявити основні чинники, які впливають на просторове планування об'єднаних територіальних громад;
- визначити принципи та особливості просторового планування території.

Об'єкт дослідження: об'єднані територіальні громади.

Предмет дослідження: просторове планування об'єднаних територіальних громад..

Методи дослідження: використано комплексний метод дослідження, що включає:

- метод порівняльного аналізу вітчизняного та закордонного досвіду процесу децентралізації, просторового планування;
- систематизацію результатів наукових досліджень, літературних та інформаційних джерел, нормативних та методичних матеріалів;
- натурні обстеження територій ОТГ з їх фотофіксацією;
- метод графоаналітичного та об'ємного моделювання функціонально-планувальних та містобудівних вирішень;
- експериментальне проектування.

РОЗДІЛ 1.

СТАН ПРОБЛЕМИ, ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ

1.1. Аналіз літературних джерел, які присвячені дослідженню проблем просторового планування

Проблемам просторового розвитку та просторового планування було присвячено значну кількість наукових досліджень як вітчизняних, так і зарубіжних науковців. Ю. Білоконь, М. Дьомін, М. Габрель, С. Ниммік, В.Нудельман, Є. Перцик, Т. Ратвійер досліджували проблеми методології вивчення просторових систем. Професор Є. Перегуда досліджує напрями продовження політики децентралізації у поствоєнній Україні.

Доктор архітектури, професор Габрель М.М. у наукових дослідженнях виділяє ідеї, концепції, теорії та моделі, окремі положення яких доцільно використати в обґрунтуванні рішень просторового розвитку міст і територій України (глобалізація, сталий розвиток, неолібералізм, агломерування й метрополізація, розумне місто, змішування функцій в містах і на територіях, міста малих віддалей, ревіталізація, мультикультуралізм, нові концепції адміністрування й управління територіями); підкреслює важливість підвищення методологічної культури та формування системного мислення урбаніста (рівень мислення і рефлексій, світогляд і кругозір), його творчого потенціалу та сукупності професійних знань, умінь і навичок виконання проєктів і інших функцій фахової діяльності; визначає причини низької ефективності розробки документів просторового розвитку територій (брак науково-обґрунтованих принципів і застарілість інструментів містопланування; розмита роль різноманітних секторів суспільства, в результаті формується простір, у якому нові рішення знаходять своє місце в особливостях радянських моделей регулювання й використання територій); обґрунтовує окремі положення з досвіду планування території в Польщі, які

важливо й доцільно використати для обґрунтування просторового майбутнього України.

Доктор архітектури, професор Дьомін М. присвятив дослідження просторово-планувальних структур міст на основі конфігураційного аналізу мережі громадських просторів; визначив, що просторове планування повинно базуватися на міжнародних принципах зі створення умов для комфортного життя людини (відповідно до Нової програми розвитку міст, ООН–Хабітат, 2016 р. та Хартії безперервного міського розвитку) для впровадження інтегрованого просторового планування. Запропонував перехід на комплексне просторове планування, яке сприятиме реалізації цілей сталого розвитку, усуненню проблем неузгодженості містобудівних, землевпорядних та стратегічних документів, підвищенню якості містобудівних планувальних рішень для забезпечення підвищення комфортності мешканців.

Науковці Третяк А.М., Третяк В.М., Прядка Т.М. та Третяк Н.А. у монографії «Територіально-просторове планування: базові засади теорії, методології, практики» дослідили теоретико-методологічні засади територіально-просторового планування землекористування в Україні. Сформулювали поняття та сутність територіально-просторового планування територій та методологічні засади територіально-просторового планування землекористування. Висвітлили систему територіально-просторового планування в окремих країнах ЄС (Швеції, Німеччині, Нідерландах та Фінляндії) та можливості впровадження кращих європейських практик територіально-просторового планування в Україні. Дослідили стан законодавчого забезпечення територіально-просторового планування в Україні. Обґрунтували стратегічні напрями територіально-просторового планування розвитку екологічно раціонального землекористування в Україні.

Актуальною є розробка Концепції просторового розвитку України з чітко визначеними пріоритетами, повноваженнями та планувальними інструментами на кожному ієрархічному рівні.

1.2. Еволюція у плануванні територій

Одним із перших випадків використання карти на основі просторового аналізу було дослідження Джона Сноу джерела спалаху холери у 1854 році у Лондоні (рис.1.1.).

Рис.1.1. Просторовий аналіз спалаху холери на карті, м Лондон, 1854 р.

За останні 50 р. у розвинутих країнах світу відбулися суттєві зміни в практиці планування розвитку територіальних громад. Виділяють три напрямки:

1. змінилися рівні відповідальності влади за здійснення планування розвитку територій (тергромади відповідають за місцеву ситуацію, рівень якості праці, навчання, відпочинку, життя у громаді);

2. змінилася методологія здійснення процесу управління місцевим розвитком (діяльність громад підпорядкована стратегії, яка створюється і виконується громадою);

3. зміна суб'єкта управління (міста самостійно розширюють простір свого впливу в регіоні (транспортні коридори, індустріальні парки, публічно приватні партнерства, кластери, тощо).

Постійно відбуваються зміни в традиціях територіально-просторового планування землекористування і територій (рис. 1.2.).

У Німеччині практикують 2 види територіального планування:

1. Інтегроване і комплексне планування просторового розміщення землекористування і містобудівне.

2. Секторальне територіальне планування (регулює питання містобудування, транспорту, інфраструктури, водопостачання, засобів захисту від паводків, ландшафтного планування).

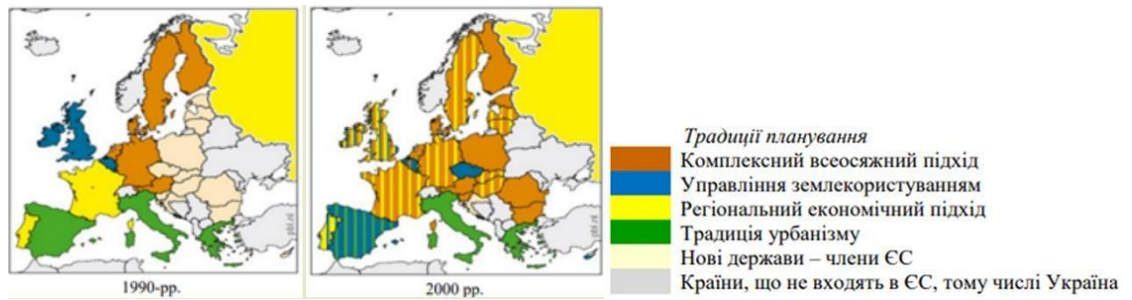

Рис. 1.2. Зміни у плануванні

Держави з найбільш стійкими економіками, зокрема, всі Скандинавські країни, Швейцарія, Німеччина, мають спільні риси:

1. місцеве самоврядування базового рівня має вагому управлінську та бюджетну самостійність;
2. місцеві громади отримують частку податків на економічну активність фізичних та юридичних осіб, зареєстрованих на їх території;
3. існує чіткий розподіл повноважень та ресурсів між державою, регіональною та місцевою владою.

У розвитку територіального планування в Україні можна виділити чотири періоди, а саме:

- довоєнний період (1920-ті – 1941 роки);
- післявоєнний період (1945 рік – кінець 1960-х років);
- 1970-ті роки;
- 1980-і та 1990-і роки

Після розпаду Радянського Союзу в грудні 1991 р. єдина система територіальної організації та планування перестала існувати. Сучасна система територіального планування в Україні склалася під впливом ряду чинників і на сьогодні об'єднує досвід радянського, пострадянського планування та деякі елементи європейських практик планування. У ДБН Б.2.2-12:2019 «Планування і забудова територій» [6] закладено базові положення щодо здійснення забудови територій населених пунктів та інших територій на державному, регіональному та місцевому рівнях.

Територіальні громади формуються у країнах ЄС по різному. Так, у Данії виділяють 5 регіонів, 98 муніципалітетів. У період Середньовіччя –

зародилося місцеве самоврядування; у 1970 р. – реформи з реорганізацією адміністративного поділу країни; 2007 р. – скоротили кількість муніципалітетів до 98, замінили колишні 13 адміністрацій провінцій на 5 регіонів. Муніципалітети відповідають за більшість послуг, пов'язаних із соціальним забезпеченням (початкова освіта, центри зайнятості та соціальна допомога й пільги, охорона здоров'я). Регіональний розвиток належить до функції муніципалітетів.

У Норвегії – 19 округів, 428 муніципалітетів. 1837 р., кожний округ, сільський чи міський, сформував муніципалітет з обраними представниками; у 1882 р. ввели податок на нерухомість у якості головного джерела місцевих доходів; у 1960-ті рр. пройшла територіальна реформа (450 муніципалітетів), у 2014 р. – об'єднання муніципалітетів; у 2017 р. – об'єднання округів. Норвезька асоціація місцевих влад представляє всі муніципалітети та округи, а також близько 500 публічних підприємств як організація, що відстоює інтереси своїх членів і об'єднання роботодавців. Місцеве планування є функцією 428 муніципалітетів.

У Швеції – 21 округ, 290 муніципалітетів. Місцеве самоврядування зародилося у Середньовіччя. У 1862 р. пройшли реформи місцевого врядування; у 1950-ті і 1970-ті рр. – територіальний поділ (290 муніципалітетів і 21 округ). Відіграє головну роль у соціальному забезпеченні та наданні послуг і становить близько 25% ВВП. Органи місцевої влади мають високий ступінь свободи організовувати свою діяльність так, як вважають за потрібне, хоча і знаходяться під щільним державним регулюванням і наглядом у багатьох сферах відповідальності. Територіальне планування є функцією муніципалітетів.

У Фінляндії – 19 регіонів, 313 муніципалітетів. У 1917 р. – здобуття незалежності; у 1919 р. - муніципальне врядування закріплене в Конституції; з кін. 1980-х рр. – тенденція до збільшення місцевої автономії; 2001 р. – 448 муніципалітетів; у 2016 р. – 313 муніципалітетів, 19 регіонів з обмеженими функціями місцевого самоврядування у сферах регіонального розвитку,

планування та просування. Протягом останніх років уряд просуває територіальну реформу, вимагаючи від малих муніципалітетів спільно організувати медичні та соціальні послуги і надаючи фінансові стимули тим, хто виявляє бажання об'єднатися. Територіальне планування є функцією муніципалітетів.

У Естонії – 30 міст, 15 повітів, 183 сільських муніципалітети. У 1918 р. з'явилися органи місцевої влади після здобуття незалежності; з 1940 року, ці органи були фактично скасовані; у 1989 р. – два рівні місцевого самоврядування: повіти і муніципалітети; у 1994 р. – адміністрації повітів увійшли до центральних органів влади; у 1995 р. – 254 муніципалітети; з 2016 р. – 213 муніципалітетів; у 2015 р. – нова реформа. Асоціація міст Естонії та Асоціація сільських муніципалітетів Естонії засновані, відповідно, в 1920 і 1921 рр., відновили діяльність у 1990 р. з метою представлення спільних інтересів міст і сільських муніципалітетів та сприяння співробітництву між своїми членами. Соціальним житлом, плануванням міських та сільських територій відають муніципалітети.

У Латвії – 110 муніципалітетів і 9 міст. У 1918 р. – запроваджене зі здобуттям незалежності; з 1934 р. до 1991 р. призупинене; 1992 р. прийнято загальний акт для 586 міст та сільських муніципалітетів і 26 районів другого рівня врядування; 2009 р. реформа, 110 муніципалітетів і 9 міст, 5 «планових регіонів» 2015 р. – подальша територіальна реформа 2021 р. – 49 муніципалітетів та 9 великих міст. Регіони функціонують під наглядом міністерства, відповідального за регіональний розвиток, і не є власне адміністративно-територіальними одиницями. Містобудування є функцією муніципалітетів.

У Литві – 60 муніципалітетів. У 1918 р. створено демократичне місцеве самоврядування; з 1940 р. радянських часів припинене; у 1990 р. – дворівнева система повітів, міст республіканського значення, міст районного значення, сіл і старостатів (581 адміністративна одиниця); у 1994 р. – 56 самоврядних муніципалітетів; у 2000 р. – 60. Ради можуть залишати старостати на

субмуніципальному рівні як філії муніципальної адміністрації для вирішення невеликих за масштабом місцевих питань. Територіальне планування є функцією муніципалітетів.

У Польщі – 16 воєводств, 379 повітів, 2479 муніципалітетів. У 1921 р. - закладені в Конституції підвалини муніципального самоврядування; з 1950 р. – зруйновано; після 1989 р. – потужне місцеве самоврядування; 1990 р. - відновлені виборні муніципальні ради; 1999 р. – відновлені повіти та воєводства. Польща є найбільшим одержувачем структурних та інвестиційних фондів ЄС в абсолютних значеннях з Скандинавських країн. Муніципалітети також користуються перевагами регіональних та національних операційних програм, наприклад, щодо модернізації транспортної інфраструктури міст.

Висновки до розділу 1.

Проблемам просторового розвитку та просторового планування було присвячено значну кількість наукових досліджень як вітчизняних, так і зарубіжних науковців, котрі досліджували проблеми методології вивчення просторових систем, напрями продовження політики децентралізації у поствоєнній Україні та інше.

За останні 50 р. у розвинутих країнах світу відбулися суттєві зміни в практиці планування розвитку територіальних громад. Виділяють три напрями: 1. змінилися рівні відповідальності влади за здійснення планування розвитку територій; 2. змінилася методологія здійснення процесу управління місцевим розвитком; 3. зміна суб'єкта управління міста самостійно розширюють простір свого впливу в регіоні.

У розвитку територіального планування в Україні виділяють чотири періоди: довоєнний період (1920-ті – 1941 роки); післявоєнний період (1945 рік – кінець 1960-х років); 1970-ті роки; 1980-і та 1990-і роки. Після розпаду Радянського Союзу в грудні 1991 р. єдина система територіальної організації та планування перестала існувати.

РОЗДІЛ 2.

КОМПЛЕКСНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ АРХІТЕКТУРНО- ДИЗАЙНЕРСЬКОГО ОБ'ЄКТУ

2.1. Просторове планування як вид діяльності у розвитку сучасного суспільства

У 2014 р. в Україні почалася реформа «децентралізація» значною мірою з огляду на незадовільну спроможність переважної більшості органів місцевого самоврядування здійснювати власні та делеговані повноваження на належному рівні. До реформи в Україні існувало 11 520 територіальних громад: із них 458 міських, 783 селищних і 10 279 сільських.

Однією з ключових цілей реформи місцевого самоврядування й територіальної організації влади на засадах децентралізації стало забезпечення належної спроможності територіальних громад насамперед до надання публічних послуг.

12 червня 2020 року Кабінет Міністрів України прийняв 24 розпорядження щодо визначення адміністративних центрів та затвердження територій громад областей. В результаті в країні створено 1469 територіальних громад (в т.ч. 31 тергромада на непідконтрольній території в межах Донецької та Луганської областей).

СТАЛИЙ РОЗВИТОК – це такий розвиток, який задовольняє потреби сучасності, але не ставить під загрозу здатність майбутніх поколінь задовольняти свої потреби (ООН, Доповідь «Наше спільне майбутнє», голова Міжнародної комісії з питань екології та розвитку ООН Гру Харлем Брутланд, 1987 р.).

Сталий розвиток має на меті привести життя людини та розвиток суспільства у відповідність до природних процесів, аби зберегти глобальний баланс і відвернути катастрофу.

У багатьох сталий розвиток асоціюється лише зі складовою природозбереження, однак ця концепція розглядає світ як цілісну систему, а тому кожна ланка в цій системі вимагає особливої уваги (рис.2.1).
УПРАВЛІННЯ - ЧЕТВЕРТА СКЛАДОВА СТІЙКОСТІ.

Рис.2.1. Складові сталого розвитку

Так, до комплексу сфер та проблем, які розглядаються в контексті визначення засад сталого розвитку, відносяться 17 напрямків (рис.2.2), серед яких є «Сталий розвиток міст та спільнот» (11):

Рис.2.2. Сталий розвиток

ОСНОВНОЮ МЕТОЮ СТАЛОГО РОЗВИТКУ є:

- ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНО ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ
- ЗБЕРЕЖЕННЯ ЯКОСТІ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА І РАЦІОНАЛЬНЕ ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДНО РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ
- ЗАДОВОЛЕННЯ ПОТРЕБ СУЧАСНИХ І МАЙБУТНІХ ПОКОЛІНЬ.

Завдання сталого розвитку до 2030 року

- Розширити масштаби та можливості для комплексного і сталого планування населених пунктів та управління ними
- Підтримувати позитивні зв'язки між міськими, приміськими і сільськими районами на основі планування національного та регіонального розвитку.

ПРОСТОРОВЕ ПЛАНУВАННЯ – спроби суспільства впливати на просторовий розподіл людей, їх діяльність та ресурси.

ПРОСТОРОВЕ ПЛАНУВАННЯ є інструментом для досягнення цілей сталого розвитку:

- основа для просторового планування забезпечується стратегічними цілями розвитку;
- просторове планування є важливим інструментом сприяння сталому розвитку та покращенню якості життя;
- більшості цілей сталого розвитку неможливо досягти без належної системи просторового планування.

Просторове планування є одним із найважливіших видів діяльності у розвитку сучасного суспільства. Воно йде пліч-о-пліч із стратегічним плануванням громад та країн і за своєю суттю є спробою суспільства впливати на просторовий розподіл людей, їх діяльність та ресурси.

Просторове планування є діяльністю в публічному секторі та відбувається на:

1. місцевому,
2. регіональному,
3. національному,
4. міжнародному рівнях.

Ця діяльність зазвичай призводить до створення просторового плану, в якому галузеві політики мають бути узгоджені.

У зв'язку з новим територіальним поділом країни необхідно розглядати ситуацію з перспективи нової територіальної структури.

Відповідно до даних ресурсу РМАР, більшість областей мають схеми планування, затверджені після 2010 року, окрім Київської (документація датована 1988 р.).

На субрегіональному рівні (районному) дані доступні не для всіх районів, більшість схем планування території району було розроблено та затверджено до 1992 року – 298 схем із 490 районів, що дає 61% неактуальної документації. Відсоток, ймовірно, навіть більший, оскільки бракує інформації про ще 130 районів (27%) (рис.2.4.).

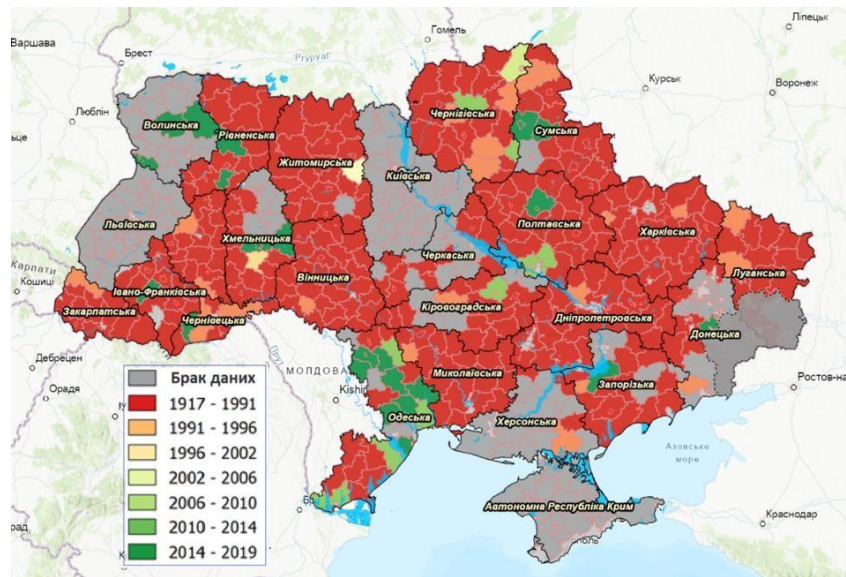

Рис.2.4. Субрегіональний рівень

Місцевий рівень представлений Генеральними планами населених пунктів (міст, селищ та сіл). Дані про 11605 (40%) населених пунктів із 29726 відсутні, але 13900 (47%) населених пунктів мають генеральні плани датовані до 1992 року (рис.2.5.).

Місцевий рівень – ОТГ (рис.2.6.). Прийняття перспективних планів (1470 ОТГ) та закону № 2280, який встановлює тип документації з просторового планування для території ОТГ (Комплексний план просторового розвитку території громади), визначає необхідну правову базу для ОТГ.

Кожна громада може перевірити на веб-картах, що вона отримає і де можна знайти більше інформації / документації.

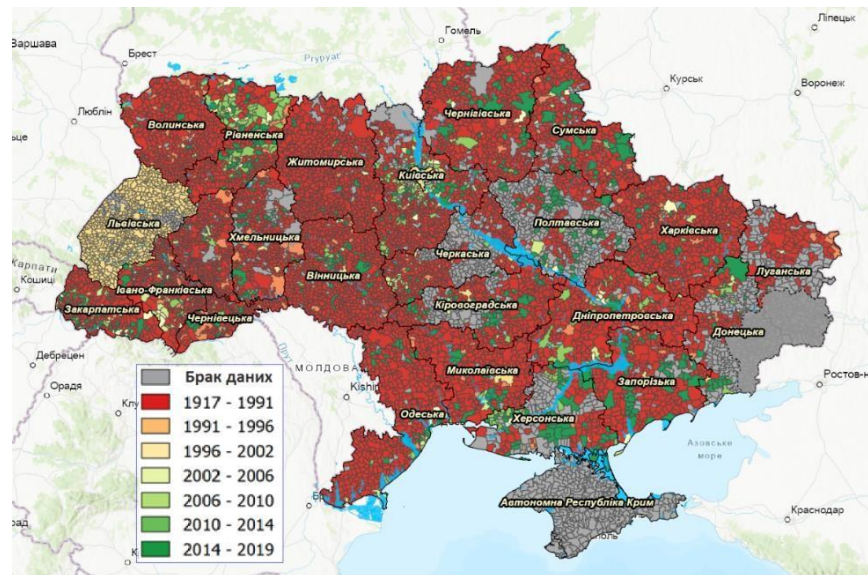

Рис.2.5. Місцевий рівень – Населені пункти

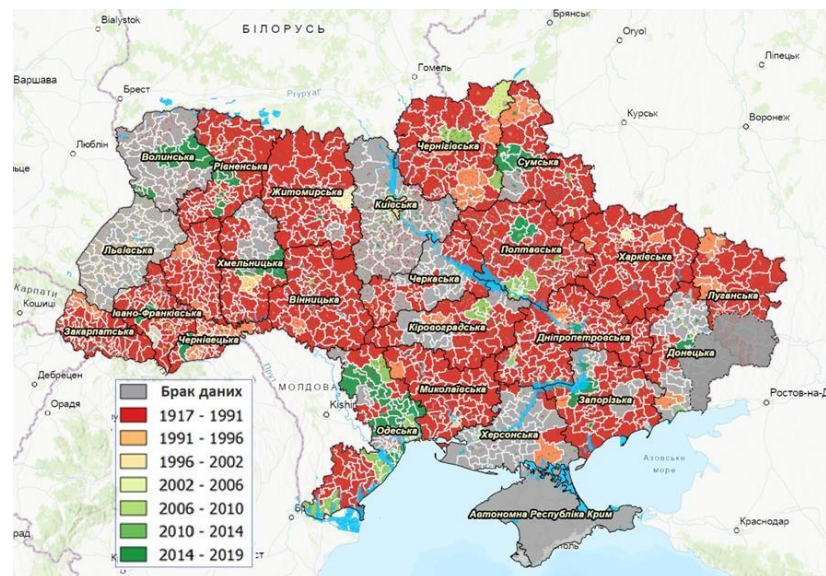

Рис.2.6. Місцевий рівень – Об'єднані територіальні громади

Містобудівна документація має бути узгодженою на всіх рівнях. На рівні просторового планування в Україні: Генеральна схема планування території України – Схема планування території області – Схема планування території району – Комплексний план просторового розвитку території громади. На місцевому рівні: Комплексний план просторового розвитку території громади – Генеральний план населеного пункту – План зонування – Детальний план території.

Просторове планування є платформою, на якій необхідно розглянути, обговорити та збалансувати суперечливі державні та приватні інтереси, пов'язані з розвитком території. Просторове планування для ОТГ дозволяє:

- раціонально формувати простір відповідно до потреб громади та місцевих умов;
- зберегти екологічні, культурні та ландшафтні цінності;
- врахувати економічні та соціальні умови ОТГ.

Основним видом містобудівної документації на місцевому рівні є схема просторового планування території громади.

Схема просторового планування території громади визначає основні принципи і напрямки планувальної організації та функціонального призначення території ОТГ. Схема просторового планування території громади складається з графічних та текстових матеріалів. Для розробки графічних матеріалів застосовуються геоінформаційні технології, цифрові карти з формуванням електронних карт та друком комп'ютерних зображень на твердих носіях.

До графічних матеріалів належать:

- ситуаційна схема;
- план існуючого використання території громади (рис. 2.7.);

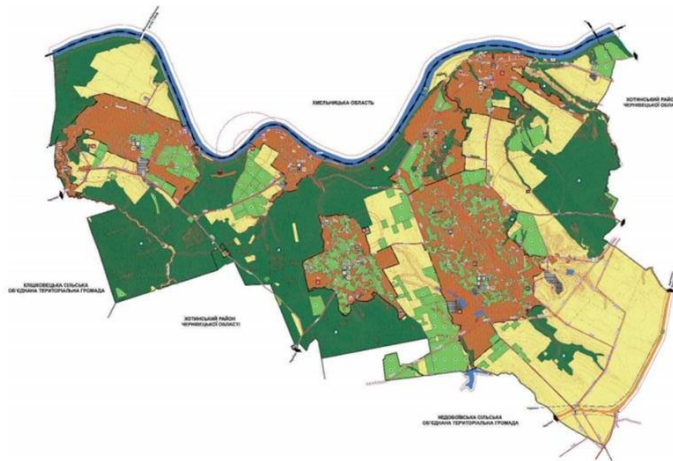

Рис.2.7. План існуючого використання території Рукшинської ОТГ Чернівецької обл., суміщений зі схемою існуючих планувальних обмежень

- схема природної та техногенної небезпеки;
- схема інженерної підготовки та захисту території від надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру;

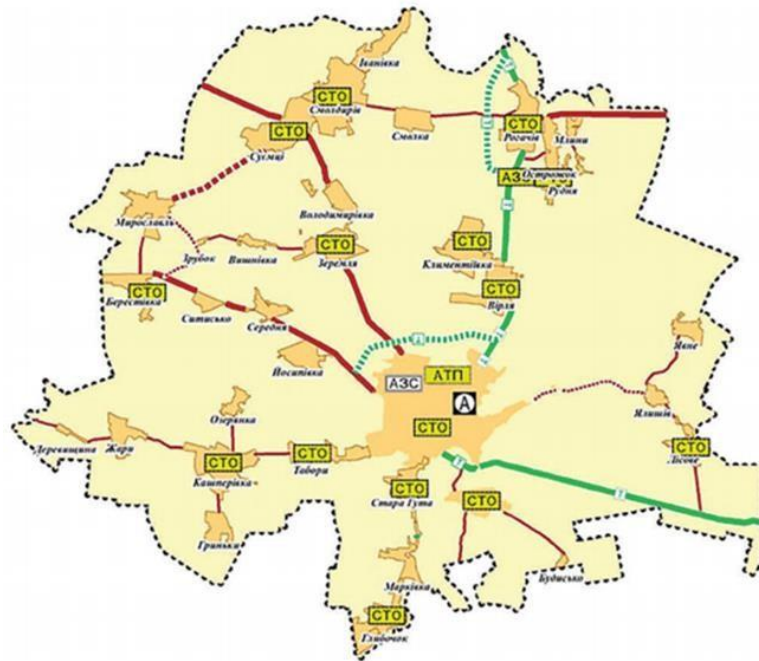

Рис.2.8. Схема дорожньої мережі та транспортної інфраструктури Баранівської ОТГ Житомирської області

- проектний план;
- схема, яка відображає реалізацію на території громади стратегії її розвитку (рис.2.9);

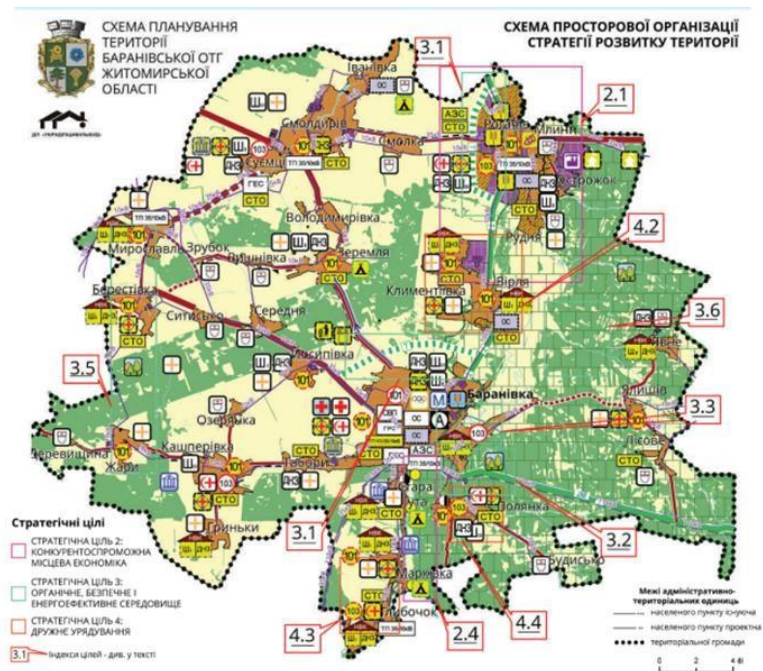

Рис. 2.9. Схема просторової реалізації Стратегії розвитку території Баранівської ОТГ Житомирської області

- схема реформування мережі медичних закладів (рис.2.10);

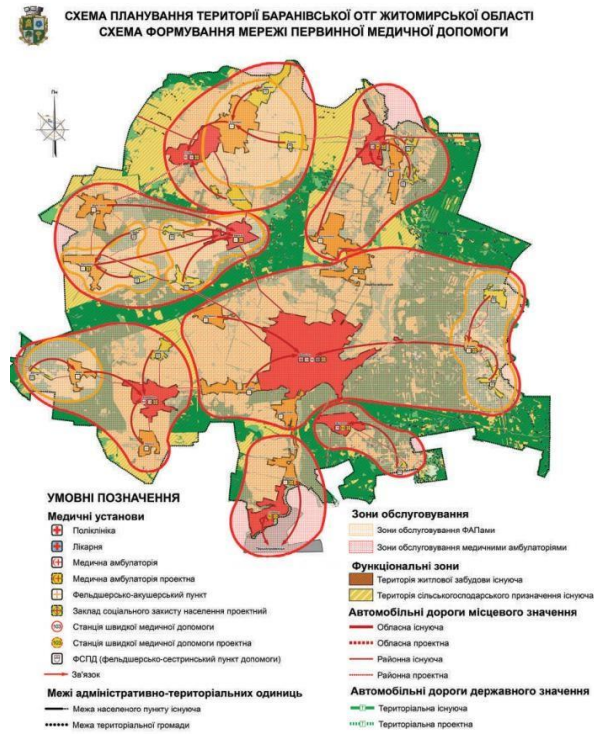

Рис.2.10. Схема формування мережі первинної медичної допомоги
Баранівської ОТГ Житомирської області

- схема реформування мережі освітніх закладів (рис.2.11);

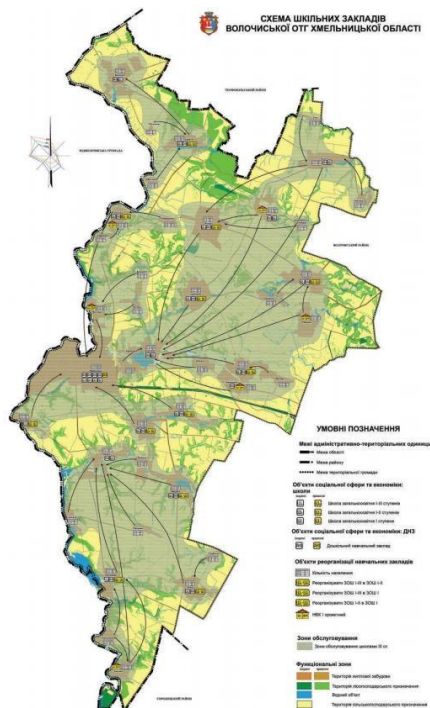

Рис.2.11. Схема формування мережі освітніх закладів
Волочиської ОТГ Хмельницької області

- схема інженерних мереж (рис.2.12);

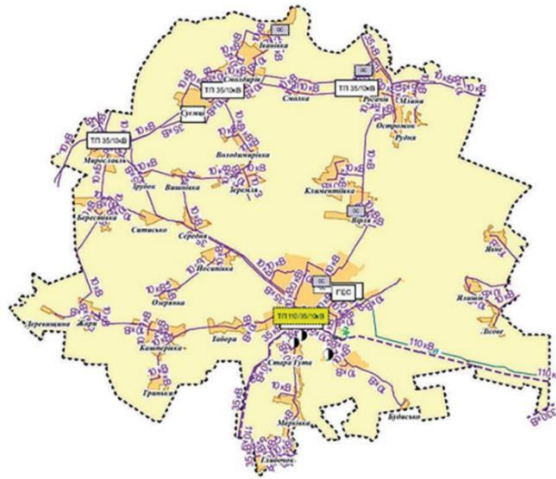

Рис. 2.12. Схема інженерних мереж та споруд Баранівської ОТГ
Житомирської області

- ландшафтний план (рис.2.13).

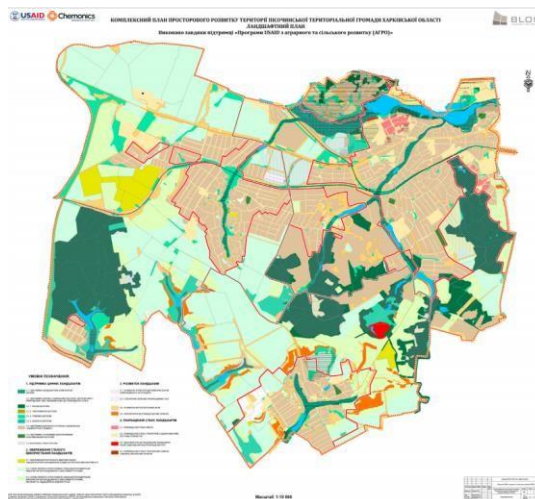

Рис. 2.13. Ландшафтний план (у зменшеному масштабі, базовий
масштаб 1:10000)

Комплексний план просторового розвитку території ТГ – одночасно містобудівна документація на місцевому рівні та документація із землеустрою, що визначає планувальну організацію, функціональне призначення території, основні принципи і напрями формування єдиної системи обслуговування населення та інше.

2.2. Чинники, які впливають на просторове планування території

В результаті повномасштабного військового вторгнення рф 17% відсотків території України або 331 громада Запорізької, Луганської,

Донецької та Херсонської областей знаходяться на окупованих територіях, що впливає на економічний розвиток країни і громад, зокрема. Війна завдала значних збитків нашій державі та згуртувала українське суспільство навколо фундаментальних європейських цінностей та ідеалів.

В умовах воєнного стану в Україні пріоритетом сьогодення стає визначення першочергових завдань, які мають забезпечити максимальну ефективність в управлінні ресурсним потенціалом відповідних територій. Головною метою ОТГ є своєчасне забезпечення нагальних потреб фронту, організація життєдіяльності для внутрішньо переміщених осіб, бізнесу, та налагодження процесів, які безпосередньо впливають на розвиток територій, враховуючи виклики сьогодення і майбутню перспективу (повоєнну відбудову територій України та відновлення її соціально-економічного розвитку).

Соціально-економічний розвиток країни в цілому являє собою цілісну функціональну систему, яка формується під впливом розвитку її територій, що успішно функціонують за наявності необхідних для розвитку ресурсів і чинників, що на них впливають.

Успішність громади залежить від врахування сучасних глобалізаційних процесів, інноваційності та креативності; поєднання інтересів і співпраця широкого кола зацікавлених осіб; використання планування на основі чітко визначених цілей, завдань, сфер діяльності; врахування потреб громади; розробки довгострокової перспективи на вирішення існуючих проблем і актуальних питань розвитку. До чинників, які сформувались під впливом процесів глобалізації і мають вплив на просторове планування території відносять:

- Соціально-економічні,
- Природно-кліматичні;
- Містобудівні;
- Функціонально-типологічні
- Технічні;
- Культурно-традиційні (рис.2.14).

Рис.2.14. Чинники, які впливають на просторове планування територій ОТГ

Соціально-економічні чинники розглядають вплив виробництва, ресурсів, конкурентоздатності, економічного та інклюзивного зростання на розвиток території та інфраструктурні можливості, які стримують або стимулюють розвиток території. Показують забезпеченість природними ресурсами, промисловий сектор, інфраструктуру, економічні зв'язки, кваліфіковані трудові ресурси, обсяг бюджетних доходів, умови для інвестування, ступінь залежності від зовнішніх джерел ресурсів та енергії. Військово-політична складова показує наслідки конфліктів та збитки підприємствам тощо. Демографічна складова характеризує демографічну ситуацію, трудовий потенціал та стан населення.

Природно-кліматичні чинники характеризують наявність ресурсів (ліси, річки, корисні копалини, землі, фауна, флора тощо), особливості природного середовища (середньорічні температури, кількість опадів, тривалість опалювального сезону), рекреаційні умови проживання населення,

екологічну ситуацію (рівень забруднення довкілля, використання екологічно безпечних технологій, заходи з захисту питної води, річок, потоків і водойм, ін.) і впливають на стандарти та спосіб життя населення.

Містобудівні чинники визначають географічне положення території, її близькість до центральних транспортних розв'язок та основних магістралей та інфраструктурні можливості, що стримують або стимулюють розвиток території.

Функціонально-типологічні чинники впливають на зміцнення територіальних господарських комплексів, освоєння нових видів продукції та перепрофілювання виробництв, зміни галузевої спеціалізації економіки, зокрема напрямів експортно-орієнтованого виробництва, інше.

Технічні чинники сприяють можливості оперативного впровадження науково-технічних досягнень, енергозберігаючих технологій та надають нові стимули для розвитку території.

Культурно-традиційні чинники характеризують вплив культури, місцевих особливостей, традицій, звичаїв, історико-культурної спадщини, що представляють унікальність відповідної території і формують місцеві конкурентні переваги.

Представлені чинники формують умови для існування та життєдіяльності громад і розвитку їх територій. Особливої уваги потребують громади, що опинилися під впливом чинників непередбачуваної сили внаслідок зовнішньої агресії з боку росії та наслідків війни.

2.3. Принципи та особливості просторового планування території

Основними принципами просторового планування є:

- ДІАЛОГ (ініціалізація діалогу);
- ІНКЛЮЗИВНІСТЬ (всі сторони повинні бути представлені);
- ГРОМАДЯНСЬКА УЧАСТЬ (стимулювання активності);
- СУБСИДІАРНІСТЬ (децентралізуйте, якщо можливо, централізуйте, якщо це необхідно);

- ПРОПОРЦІЙНІСТЬ (баланс між правилами, нормами та відповідальністю);
- ВЕРТИКАЛЬНІСТЬ (поєднання місцевих потреб та інтересів із вищими рівнями планування);
- ГОРИЗОНТАЛЬНІСТЬ (секторальна та транскордонна координація);
- ВДОСКОНАЛЕННЯ ЗАЦІКАВЛЕНИХ СТОРІН (розвиток здатності планувати та діяти);
- ПРОЗОРИСТЬ (гарантування захисту прав і збереження ресурсів);
- ПРОГНОЗУВАННЯ МАЙБУТНЬОГО (планування використання ресурсів в майбутньому);
- ІТЕРАЦІЯ (моніторинг змін та адаптація до них);
- РОЗВИТОК (створення нових просторів, відновлення існуючих);
- РЕГУЛЮВАННЯ (розробка правил та положень, їх затвердження та застосування);
- КООРДИНАЦІЯ (узгодження планів різних суб'єктів через визначення пріоритетів та формування спільного бачення).

Також можна визначити принципи інтегрованого просторового планування громад, а саме принципи:

- ЛЮДИНА І КУЛЬТУРНИЙ ЛАНДШАФТ У ФОКУСІ (культурні ландшафти - змінені людиною природні ландшафти для своїх потреб);
- ВИДІЛЕННЯ ЗАБУДОВУВАНИХ І НЕЗАБУДОВУВАНИХ ТЕРИТОРІЙ (виділення забудовуваних і незабудовуваних зон є одним з найбільших досягнень в галузі просторового планування);
- ІНФРАСТРУКТУРА ДЛЯ РОЗВИТКУ ПРИ ЗБЕРЕЖЕННІ ЛАНДШАФТУ (інфраструктура має важливе значення для розвитку, вона також може бути і тягарем для ландшафту і природи);
- ЗАГАЛЬНІ СТРУКТУРИ І ЗАГАЛЬНІ ЦІННОСТІ ЯК ОСНОВА (демографічна і економічна структура (аналіз) також як спільні цінності (опитування) формують відправну точку);

- ЕКОНОМІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ І ЦІЛІ РОЗВИТКУ (визнання потенціалу розвитку для життя, роботи, відпочинку і торгівлі);
- ВСТАНОВЛЕННЯ СТРАТЕГІЧНИХ НАПРЯМІВ І ПРІОРИТЕТІВ;
- ВИЗНАЧЕННЯ ЗАХОДІВ ІЗ СИНЕРГЕТИЧНИМ ЕФЕКТОМ (громадська інфраструктура (наприклад, енергетика) для зміцнення регіонального потенціалу);
- СТВОРЕННЯ ПЛАНУ ДІЙ ІЗ УРАХУВАННЯМ НАЯВНИХ РЕСУРСІВ ТА ІНСТРУМЕНТІВ (ДОРОЖНЯ КАРТА).

Оскільки громада не може розвиватися виключно у межах поселення, а повинна функціонувати як цілісна система, необхідно здійснювати просторове планування й за межами населених пунктів. Ці функції допоможе здійснити - Комплексний план просторового розвитку. Він є одночасно містобудівною документацією і документацією із землеустрою на місцевому рівні.

Запровадження комплексного просторового планування ОТГ скасовує необхідність розробки декількох видів МД, документації із землеустрою, охорони навколишнього середовища, об'єктів культурної спадщини.

На сьогодні, окрім позитивних змін та тенденцій, питання просторового планування має і ряд проблем. Зокрема, дуже відчутний вплив повномасштабної військової агресії росії в Україні, не врегульовані картографічної основи для створення комплексних планів; не забезпечено практичної можливості внесення даних з комплексного плану до Держгеокадастру та містобудівних кадастрів; не завжди відновлюються субвенції Держбюджету для створення комплексних планів та залучення коштів міжнародних фінансових організацій.

Проаналізувавши сучасні тенденції щодо територіального планування у країнах Євросоюзу і Україні можна виділити особливості просторового планування територій ОТГ, а саме:

- Застосування законодавчого підґрунтя;
- Стратегічне планування;
- Інтеграція;

- Корегування;
- Принципи сталого розвитку;
- Ідентичність території;
- Інклюзивність та діалог;
- Необхідні ресурси;
- Новітні технології у презентаціях територіальних планів (рис.2.15).

законодавче підґрунтя	розроблене правове та інституційне підґрунтя
стратегічне планування	<ul style="list-style-type: none"> - інтегрований, орієнтований на результат підхід до регіонального розвитку; - використання внутрішнього потенціалу регіону; - підвищення якості життя громадян
інтеграція	<ul style="list-style-type: none"> - моніторинг змін та адаптація до них - інтеграція існуючих європейських практик у систему територіального планування України не формально, а дієво
корегування	планування території на регіональному та місцевому рівнях необхідно перемістити у площину корегування генеральних планів із врахуванням специфіки кожного регіону
принципи сталого розвитку	<ul style="list-style-type: none"> - забезпечення сталого розвитку території зі збалансованим врахуванням соціальних, економічних та екологічних чинників; - база - міжнародні принципи зі створення умов для комфортного життя людини; - впровадження інтегрованого просторового планування; - перехід на комплексне просторове планування, яке сприятиме реалізації цілей сталого розвитку
ідентичність території	<ul style="list-style-type: none"> - віднаходження ідентичності території; - врахування специфіки кожного регіону із залученням до їх обговорення окремих територіальних громад; - формування спільного простору для розвитку територіальних громад на основі нової ідентичності громади <p>Буковина, Маганіца-Бест</p>
інклюзивність та діалог	<ul style="list-style-type: none"> - соціальна інклюзія як основа для створення сталого і рівноправного середовища для всіх груп населення; - залучення громади та соціальних партнерів до процесу просторового планування; - конструктивний діалог між всіма мешканцями
необхідні ресурси	<ul style="list-style-type: none"> - інформаційне забезпечення (належна інформація, збір даних, створена інформаційна база); - технічне забезпечення (техніка, програмне забезпечення); - кадрове забезпечення (сертифікований архітектор, сертифікований інженер-земельнопорядник); - ресурси (бюджетні кошти, дотації, грантові програми)
новітні технології у презентаціях територіальних планів	 <p>Представлення документації з просторового планування (Польща, Гдиня)</p>

Рис.2.15. Особливості просторового планування територій ОТГ

Висновки до розділу 2

Проаналізовано вплив децентралізації на просторове планування територій, земельну та фінансову децентралізації. Розглянуто просторове планування як інструмент досягнення цілей сталого розвитку. Проаналізовано просторове планування за адміністративними рівнями. Розглянуто складові плану просторового планування.

Визначено чинники, які впливають на просторове планування території.

Визначено принципи та особливості просторового планування.

РОЗДІЛ 3. ПРОЄКТНІ ПРОПОЗИЦІЇ

В результаті повномасштабного військового вторгнення рф на територію України Веселівська ОТГ, знаходиться в тимчасовій окупації. Це створює ряд проблем при дослідженні території ОТГ (використано дані станом на 01.01.2022 р.).

3.1. Існуюче використання території Веселівської ОТГ

Веселівська громада утворена у першій хвилі децентралізації 25 жовтня 2015 року шляхом об'єднання Веселівської селищної і Білоріцької та Широківської сільських рад Веселівського району Запорізької області. Територія Веселівської селищної об'єднаної територіальної громади згідно з адміністративно-територіальним устроєм України входить до складу Мелітопольського району Запорізької області (рис.3.1). Адміністративний центр громади знаходиться в смт. Веселе, який розташований на відстані 120 км від м. Запоріжжя.

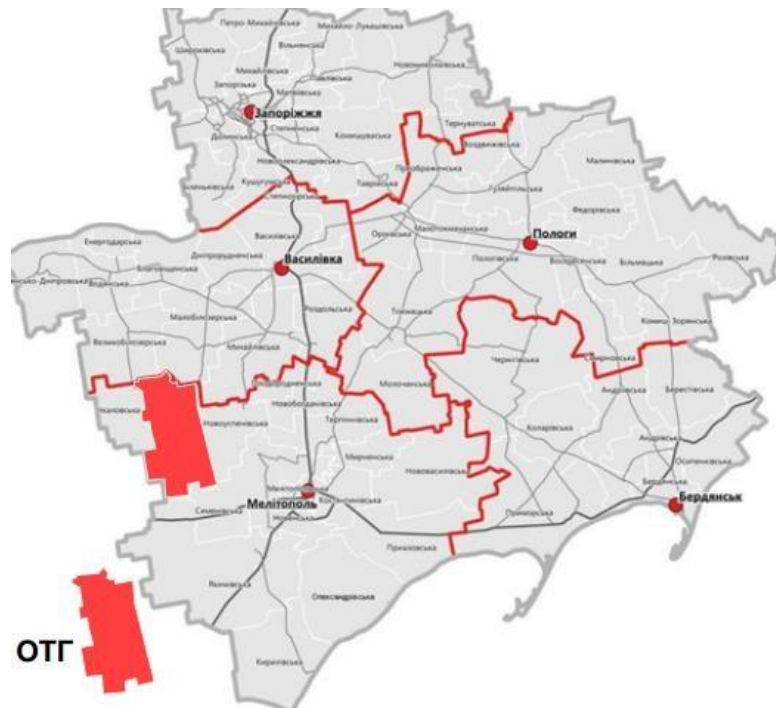

Рис.3.1. Веселівська ОТГ Мелітопольського району Запорізької області.

До складу Веселівської громади входить 9 населених пунктів, в тому числі: смт. Веселе 8 сіл Широке, Далеке, Озерне, Мала Михайлівка, Авангард, Новоолександрівка.

Мінімальна відстань населених пунктів до адміністративного центру складає 8 км, максимальна – 27 км. Зона доступності до потенційного адміністративного центру визначається на відстані не більш як 20 кілометрів дорогами з твердим покриттям.

Територія Веселівської громади складає 438,22 кв. км.

Основні показники схеми планування території

Назва показника	Одиниця виміру	Значення показників станом на розрахунковий строк
1	2	3
Площа території ОТГ	га	43822
у тому числі проектна площа:		
- громадські території	га	2,82
- виробничі території	га	94,65
- комунальні території	га	17,31
Кількість населених пунктів	од.	9
у тому числі:		
- міст (районного значення)	од.	-
- селищ	од.	1
- сільських населених пунктів	од.	8
Населення ,	осіб	15460
у тому числі:		
- міське	осіб	12610
- сільське	осіб	2850

Територія громади межує з:

- 1) північного сходу – з селом Новоуспенівка, Мелітопольського району, Запорізької області;
- 2) північного заходу – з селами Піскошине та Менчикури, Мелітопольського району, Запорізької області;
- 3) півночі – з селами Запорізької області Василівського району;

4) сходу – з селами Братолюбівка та Біловське Мелітопольського району Запорізької області;

5) південного сходу – з селом Запоріжжя, Запорізької сільської ради;

6) південного заходу – з селами Зернове, Базильовка, Партизани, Новорагачинське Херсонська область;

7) півдня – з селами Петрівка, Високе, Новоякимівка Мелітопольського району;

8) заходу – з селами Зелений Гай, Красавичі, Зелений Луг, Мелітопольського району Запорізької області.

Загальна кількість мешканців громади складає 12,7 тис. осіб, у тому числі дітей: дошкільного віку – 704, шкільного віку – 1220. Основними тенденціями демографічного розвитку територіальної громади є незначне збільшення чисельності населення і його природного приросту, а також старіння населення.

Веселівська об'єднана територіальна громада представлена на Плані існуючого використання території ОТГ (рис.3.2.).

При плануванні території Веселівської громад та проектуванні на ній житлових, громадських та виробничих будівель і споруд застосовують планувальні обмеження. Ці обмеження встановлюються законодавством, місцевими земельними планами, будівельними нормами та іншими регулятивними документами.

На території Веселівської селищної ОТГ, відповідно до наявних режимоутворюючих об'єктів існує 5 видів обмежень:

1. Санітарно-захисна зона;
2. Охоронна зона;
3. Санітарний розрив;
4. Зони санітарної охорони;
5. Прибережно-захисна смуга.

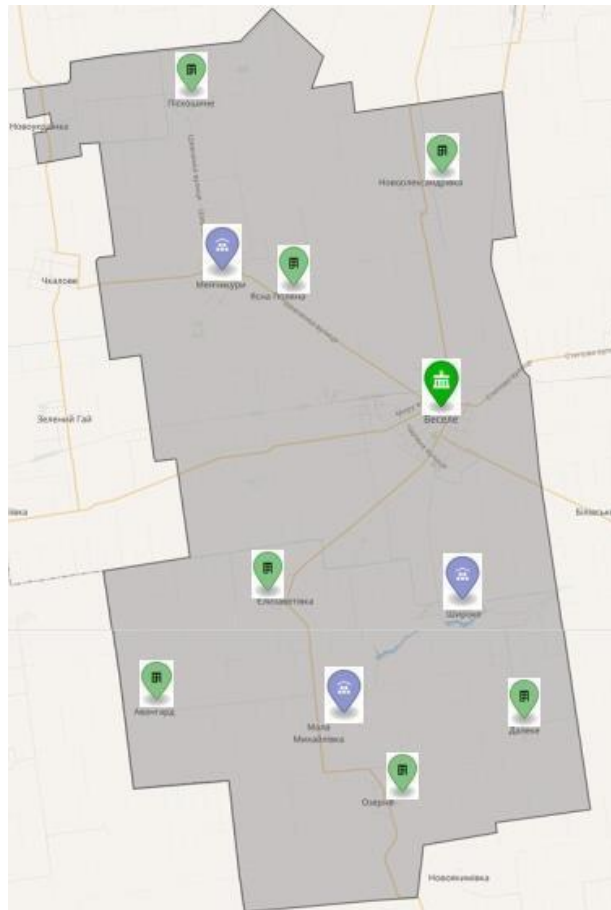

Рис.3.2. План існуючого використання території Веселівської ОТГ

Режим використання земель, що потрапляють в зону дії обмежень залежить від виду обмежень.

Планувальні обмеження для об'єктів Веселівської ОТГ (табл.1).

Таблиця 1.

Планувальні обмеження

Тип об'єкта	Тип обмеження	Розмір зони обмеження	Назва документу
1	2	3	4
ЛЕП 10 кВ	Охоронна зона	10 м по обидві сторони лінії від крайніх проводів	Правила охорони електричних мереж (затверджено постановою КМУ від 04.03.1997 № 209)
ЛЕП 35 кВ	Охоронна зона	15 м по обидві сторони лінії від крайніх проводів	Правила охорони електричних мереж

			(затверджено постановою КМУ від 04.03.1997 № 209)
ЛЕП 150 кВ	Охоронна зона	25 м по обидві сторони лінії від крайніх проводів	Правила охорони електричних мереж (затверджено постановою КМУ від 04.03.1997 № 209)
Підстанції 35/10 кВ	Охоронна зона	3 м від огорожі	Правила охорони електричних мереж (затверджено постановою КМУ від 04.03.1997 № 209)
Трансформаторні підстанції 10/0,4 кВ	Охоронна зона	3 м	Правила охорони електричних мереж (затверджено постановою КМУ від 04.03.1997 № 209)
Газопровід	Охоронна зона (не нанесена через відсутність інформації про характеристику газопроводу)	Нанесено мережі Газопроводу на ортофотоплани, що відображена на топокарті М 1:10000.	Правила охорони магістральних трубопроводів (затверджено постановою КМУ від 16.11.2002 № 1747)
ГРП	Охоронна зона	150 м від огорожі	Правила охорони магістральних трубопроводів (затверджено постановою КМУ від 16.11.2002 № 1747)
Водопровід	Охоронна зона (не нанесена через відсутність інформації про характеристику трубопроводу)	Нанесено мережі на ортофотоплани, що відображена на топокарті М 1:10000.	Правила охорони магістральних трубопроводів (затверджено постановою КМУ від 16.11.2002 № 1747)
Каналізація			
Дренажна мережа			
р. Великий Утлюк	Прибережно-захисна смуга	100 м	Ст. 88 Водного кодексу України

Ставки більше 3 га	Прибережно- захисна смуга	50м	Ст. 88 Водного кодексу України
Свердловини	Зони санітарної охорони	50м	Таблиця 8.10 ДБН 360-Містобудування. Планування і забудова міських і сільських поселень (Затверджено Наказ Держкоммістобудуванн я 17.04.1992 № 44)
Меліоративні канали	Охоронна зона	не встановлена	Ст. 91 Водного кодексу України
Лісовий заказник «Єлізаветівський ліс»	Охоронна зона	межі охоронних зон не встановлені	охоронне зобов'язання
Ландшафтний заказник «Ізвестінський ставок»	Охоронна зона	межі охоронних зон не встановлені	охоронне зобов'язання
Ентомологічний заказник «Цілина Черноморченк»	Охоронна зона	межі охоронних зон не встановлені	охоронне зобов'язання
Пам'ятки археології місцевого значення та щойно виявлені археологічні об'єкти	Охоронна зона	50 м від межі культурного шару	паспорт об'єкту
Пам'ятники місцевого значення	Охоронна зона	не встановлені	паспорт об'єкту
Земельні ділянки для ведення лісового господарства ДП "Кам'янсько- Дніпровське ЛГ"	Зони обмежень відсутні		
Лісосмуги	Зони обмежень відсутні		

Господарські двори	Санітарно-захисна зона	100 м від межі об'єкту	Додаток № 5 до ДСП планування та забудови населених пунктів (затверджено наказом Міністерства охорони здоров'я України від 19.06.1996 р. № 173)
Кладовище	Санітарно-захисна зона	300 м від межі об'єкту	Додаток № 4 до ДСП планування та забудови населених пунктів (затверджено наказом Міністерства охорони здоров'я України від 19.06.1996 р. № 173)
Звалища	Санітарно-захисна зона	500 м від межі об'єкту	Додаток № 4 до ДСП планування та забудови населених пунктів (затверджено наказом Міністерства охорони здоров'я України від 19.06.1996 р. № 173)
АЗС	Санітарно-захисна зона	50 м	Державні санітарні правила планування та забудови населених пунктів (затверджено наказом Міністерства охорони здоров'я України від 19.06.1996 р. № 173)
Автомобільні шляхи Т-08-11 – М18; Т-08-05 – М-14; Т-08-17 – Р37	Санітарний розрив	50м	Державні санітарні правила планування та забудови населених пунктів (затверджено наказом Міністерства охорони здоров'я України від 19.06.1996 р. № 173)

3.2. Функціонально-планувальна структура ОТГ

Функціональне зонування території Веселівської селищної об'єднаної територіальної громади виконано на основі комплексної оцінки території і передбачає раціональне та взаємопов'язане розміщення зон різного функціонального призначення. Для кожної функціональної зони передбачається встановлення спеціального режиму використання території.

Проектними рішеннями передбачені наступні види переважного використання території:

1. **Сельбищна зона** призначена для розміщення житлового фонду, громадських будівель та споруд, установ соціального, культурного та побутового призначення, внутрішньо-сельбищної вулично-дорожньої та транспортної мереж, зелених насаджень, окремих комунальних та промислових об'єктів, будівництво яких допускається поблизу житлової забудови.

Зона *житлової забудови*. Нових територій житлової забудови не передбачається.

Зона *громадської забудови*. Проектом передбачається будівництво об'єктів соціальної сфери, а також реконструкцію громадських об'єктів. Площа проектної громадської забудови складає орієнтовно 2.82 га.

2. **Виробничі (промислові) зони** включають зони і ділянки підприємств по виробництву (бойні, свино-товарні ферми, молочно-товарні ферми) і переробці сільськогосподарської продукції, ремонту, технічному обслуговуванню і зберіганню сільськогосподарських машин і автомашин, ділянки комунально-складських та інших об'єктів, дороги, проїзди і майданчики для стоянки автомашин, інші виробничі території.

Промисловість представлена 3-ма підприємствами – ТДВ (товариство з додатковою відповідальністю) «Веселівський завод сухого знежиреного молока» – переробка і виробництва масла, плавлених сирів, КП «ВРВКГ «Райводоканал», які є економіко визначальними, та ПАТ «Продмаш – Веселе»,

яке має промисловий майданчик для залучення інвестицій в розвиток виробництва.

Партисипативною схемою планування території ОТГ передбачається реконструкція існуючих виробничих територій під території підприємств з класом санітарної шкідливості IV-V, та виділення нової території площею 94.65 га, на якій можливе розміщення підприємств IV-V класу шкідливості. При цьому враховано ефективність зв'язків виробничих із сельбищними та іншими територіями. Також передбачено виділення території під об'єкти альтернативної енергетики.

3. **Комунально-складська зона** – територія, призначена для розміщення груп і окремих підприємств, які забезпечують потреби населення у зберіганні товарів, комунальних і побутових послугах, із загальними для них об'єктами інженерно-технічного і адміністративного забезпечення. Передбачається виділення нових територій комунального призначення площею 4.87 га. Також, передбачається розміщення нових територій для розвитку альтернативної енергетики (сонячна та вітрова) площею 9.11 га. Всі існуючі кладовища, нормативна санітарно-захисна зона яких (300 м) накладається на території існуючої житлової та громадської забудови проєктним рішенням передбачається закрити, та передбачити нові місця їх влаштування. Після закриття санітарно-захисна зона кладовищ становитиме 100 м. Площа нових ділянок для розміщення кладовищ загальною площею орієнтовно становитиме 3.33 га.

4. **Зона зовнішнього транспорту та зв'язку.** Транспортна галузь є важливою складовою у структурі господарського комплексу ОТГ. Її діяльність спрямована на задоволення потреб населення і підприємств громади у якісному та безпечному обслуговуванні транспортними засобами. Проєктні пропозиції полягають у максимальному збереженні дорожньо-транспортної мережі, що склалась та проведенні реконструктивних заходів її складових. Також передбачається розміщення в цій зоні доріг, станцій технічного обслуговування, автозаправних станцій.

5. *Зона сільськогосподарського використання.* Пропонується в основному зберегти землі сільськогосподарського призначення, частково перевівши їх під інші види використання (виробничі, комунальні тощо).

Загальна територія Веселівської ОТГ становить 43,8 тис га, з них на землі сільськогосподарського призначення припадає 39,0 тис га; землі лісового фонду – 0,9 тис га; землі водного господарства – 0,4 тис га; землі державної та комунальної власності – 25,5 тис га; землі приватної власності – 18,4 тис га. Таким чином, основним ресурсом громади є сільськогосподарські землі, на які припадає майже 90% всього наявного земельного фонду 95,1% сільськогосподарських угідь і 84,6% усієї земельної площі займає рілля тобто розораність земельного фонду громади є дуже високою.

На території громади налічується 2765 земельних паїв. Середній розмір паю – 9,6 га, грошова оцінка землі – 259,8 тис. грн. / га. Ґрунти в процесі тривалого господарського використання втрачають свою природну родючість, деградують або повністю руйнуються. За останні роки на території громади дуже поширилась ерозія ґрунтового покриву.

На цих територіях обмежена всяка діяльність, не пов'язана з сільськогосподарським виробництвом, не допускається відчуження сільськогосподарських земель та руйнування ґрунтового покриву, забруднення ґрунту, підґрунтових вод та повітря.

В громаді функціонує 131 сільськогосподарське підприємств, в тому числі ТОВ – 8, державні – 2, селянські фермерські господарства – 96 та 19 інших форм власності, у користуванні яких знаходиться 19,654 тис. км² сільгоспугідь. Основні галузі рослинництва: вирощування зернових (озима пшениця, ячмінь (ярий + озимий), кукурудза, просо), вирощування олійних культур (соняшник, ріпак озимий, льон, гірчиця), овочівництво (овочі закритого ґрунту: помідори, капуста, буряки столові), садівництво (зерняткові: яблука; кісточкові: черешня, абрикос, слива). У червні 2015 року розпочато збирання зернових культур, валовий збір всіх категорій господарств (урожайність) становить – 26,6 ц/га.

В галузевій структурі сільського господарства рослинництво становить 70%, тваринництво 30%.

Основні сільськогосподарські підприємства, що здійснюють діяльність у галузі рослинництва та мають найбільші площі в обробітку: державне підприємство «Дослідне господарство «Ізвестія», ТОВ СВК «Фрунзе» (вирощування фруктів, їх переробка, пекарня, мережа магазинів у громаді, а також у Мелітополі; вирощування великої рогатої худоби), Веселівський елеватор (зберігання та переробка зернових, пекарня), ТОВ «Деметра», ТОВ «Агрофірма «Славутич», ТОВ «Газінвест», ТОВ «Ніка», підприємство Веселівського виправного центру управління Державної пенітенціарної служби України в Запорізькій області (№8) (займається вирощуванням зернових, переробкою їх на крупи, а також реалізацією у 1 власному магазині), найбільші фермерські господарства (ФГ) «Сніжинка», ФГ «Лідер», ФГ «Успіх», ФГ «Господар 2007», Ф/Г «Ізумруд», ФГ «Обрій», ФГ «Оберіг», ФГ «Віола-Юг»

3.3. Транспортна інфраструктура ОТГ

Внаслідок децентралізації влади, що відбувається в Україні, місцеві органи самоврядування отримали наряду з широкими повноваженнями велику відповідальність, зокрема, і за тисячі км вулиць та доріг міст та інших населених пунктів. Просторове планування територій базується на транспортних зв'язках різного рівня – міжнародних, регіональних, місцевих (населені пункти). Вони здійснюються як різними видами транспорту, так і пішки та на велосипедах.

Транспортна інфраструктура території – лінійні, площинні, точкові об'єкти, які забезпечують транспортні зв'язки в межах території територіальної громади і назовні, є основою планувальної структури території, її планувальним каркасом.

Наявна та розвинута транспортна мережа громади, що включає як сполучення між населеними пунктами, так і зв'язки в селах і селищах, є запорукою розвитку громади в різних аспектах.

Розгалужена мережа доріг з'єднує центр району з містами та районами Запорізької області. Кількість залізничних станцій – 2: Ново-Весела та Українська, а також роз'їзд 142 км. На дорогах комунальної власності періодично проводиться ямковий ремонт, але через довготривалу експлуатацію дороги потребують капітального ремонту.

Протяжність автомобільних доріг, які знаходяться у комунальній власності – 64,51 км. Всі дороги з асфальтним покриттям. Поточні ремонти проводяться своїми силами – практикується власне виробництво асфальту у невеликих кількостях.

Всього по території Веселівської селищної ОТГ – 265,6 км доріг, у тому числі 185,3 км доріг загального користування місцевого значення. Доріг з твердим покриттям – 260,2 км, ґрунтових – 5,4 км. Через територію Веселівської селищної ОТГ проходять три автошляхи територіального значення – Т-08-05, Т-08-11 та Т-08-17.

Довжина залізничних колій на території Веселівської селищної ОТГ складає 59 км.

Для поліпшення якості обслуговування населення автомобільним транспортом проектом передбачено систему заходів щодо розвитку автомобільного транспорту.

Через Веселівську ОТГ проходять транспортні шляхи:

- автомобільний шлях територіального значення у Запорізькій області Т 0805: через Кам'янку-Дніпровську – Велику Білозерку – Веселе (загальна довжина – 35,6 км).
- автомобільний шлях територіального значення у Запорізькій області Т 0811: через Веселе – Новобогданівку (загальна довжина – 113,1 км).

- автомобільний шлях територіального значення у Запорізькій області Т 0817: через Василівку – Дніпрорудне – Веселе (загальна довжина – 40,5 км).

Транспортна мережа громади представлена на Схемі транспортних шляхів сполучення ОТГ (рис.3.3).

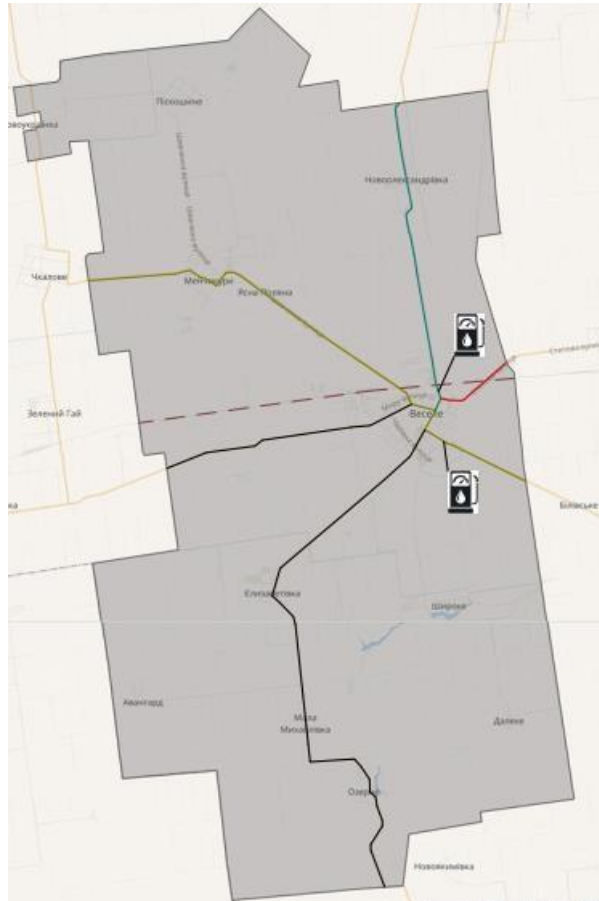

Рис.3.3. Схемі транспортних шляхів сполучення Веселівської ОТГ

3.4. Інженерні мережі та споруди ОТГ

Землі енергетики використовуються Веселівський РЕМ ПАТ «Запоріжжяобленерго» для розміщення електромереж, підстанцій та інших побутових споруд.

Площі під опорами ЛЕП на території Громади наступні:

- ПЛ-10 кВ – належить Веселівський РЕМ: 4524 опор загальна площа складає 36192 м²;

- ПЛ-35 кВ – належить «Запорізькі високовольтні електромережі»: 1179 опор загальна площа складає 41265 м²
- ПЛ-150 кВ – належить “Запорізькі високовольтні електромережі”: 77 опор загальна площа складає 4466 м²
- ТП-10/0,4 кВ – 159 шт. загальна площа складає 5565 м²

Загальна площа земельних ділянок під об'єктами електроенергетики складає 87488 м².

Електричні мережі – (ідентифіковано ЛЕП-10кВ, ЛЕП-35кВ, ЛЕП-150кВ, підстанції 35/10кВ та трансформаторні підстанції 10/0,4кВ), дана інформація нанесена в результаті польового та камерального дешифрування ортофотопланів. Також ПАТ «Запоріжжяобленерго» була надана дуже точна інформація по місцеположенню опор лінії електропередачі та трас проходження ліній по всім класам напруги, однак на ортофотоплані немає деяких відрізків ліній 35 кВ. Всі опори нанесені, проміри між опорами відповідають дійсності.

Об'єкти інженерної інфраструктури

Назва споруди	Кількість	Назва населеного пункту
Насосна станція господарсько-побутових вод	6	с. Новоолександрівка, с. Ясна Поляна, с. Єлізаветівка, с. Далекє, с. Авангард, с. Мала Михайлівка
Водозабір з підземних вод	7	с. Новоолександрівка, с. Ясна Поляна, с. Єлізаветівка, с. Далекє, с. Авангард, с. Мала Михайлівка, с. Широке
Очисні споруди госп-побутових вод	2	с. Широке (рек.), с. Озерне

Магістральні трубопроводи (газопроводи, розподільчі та газорозподільчі пункти). Всі об'єкти даної групи ідентифіковані на основі топографо-геодезичної зйомки та в результаті камерального дешифрування ортофотопланів.

Водні об'єкти (р. Великий Утлюк, ставки, свердловини, зрошувальні канали і скидні трубопроводи). Інформацію щодо річки та ставків, зрошувальних каналів і скидних трубопроводів надало Басейнове управління водних ресурсів річок Приазов'я Державного агентства водних ресурсів України. Картографічний матеріал актуальний, канали відповідають місцеположенню на місцевості. Свердловини ідентифіковані на основі топографо-геодезичної зйомки, ідентифікуються по номерам та дешифровані на ортофотопланах за участі старост сіл Веселівської селищної ОТГ.

3.5. Соціальна інфраструктура ОТГ

Населення громади забезпечується об'єктами культурно-побутового обслуговування. Адміністративний центр громади має забезпечувати більш розширений спектр культурно-побутового обслуговування для населених пунктів, які знаходяться на території територіальної громади.

Для забезпечення нормативних показників обслуговування населення доцільніше та раціональніше розширювати і збільшувати ємність існуючих закладів соціальної інфраструктури, покращувати їх технічний стан (зокрема шляхом термомодернізації).

3.5.1. Мережа дошкільних та освітніх закладів ОТГ

Одним з пріоритетів територіальної громади є забезпечення конституційних прав та рівності прав громадян на отримання якісної освіти, підвищення рівня охоплення дітей дошкільною освітою, оновлення та удосконалення змісту, форми і методів організації навчальної програми, збереження та вдосконалення мережі дошкільних і загальноосвітніх навчальних закладів відповідно до потреб територіальної громади.

Існуючі навчальні та виховні заклади громади мають задовільний або хороший технічний стан, і в основному відповідають потребам місцевого населення в цих закладах.

На території Веселівської об'єднаної територіальної громади функціонують 7 дошкільних навчальних закладів:

- Дитячий садочок № 1 “Оленка”, смт. Веселе;
- Дитячий садочок № 2 “Світлячок”, смт. Веселе;
- Дитячий садочок № 3 “Казка”, смт. Веселе;
- Дитячий садочок, с. Мала Михайлівка;
- Дитячий садочок, с. Менчикури;
- Дитячий садочок, с. Менчикури;
- Дитячий садочок, с. Широке.

На території Веселівської об'єднаної територіальної громади розташовані навчальні заклади:

- Веселівська районна різнопрофільна гімназія, смт. Веселе;
- ЗОШ № 1 (I-III ст.), смт. Веселе;
- ЗОШ № 2 (I-III ст.), смт. Веселе;
- ЗОШ (I-III ст.), с. Мала Михайлівка;
- ЗОШ, (I-II ст.), с. Менчикури;
- ЗОШ (I-III ст.), с. Піскошине;
- ЗОШ (I-III ст.), с. Широке;
- Веселівський професійний аграрний ліцей, смт. Веселе;
- Музична школа, смт. Веселе.

Мережа дошкільних та освітніх закладів Веселівської ОТГ представлені на Схемі мережі дошкільних та освітніх закладів ОТГ (рис.3.4).

3.5.2. Мережа первинної медичної допомоги ОТГ

У рамках реформи з децентралізації влади реалізується також і реформування медичної галузі, яка стала одним із напрямків, що дав поштовх розвитку процесу децентралізації. Рішення щодо просторової організації мережі первинної медичної допомоги включають пропозиції щодо розміщення

закладів та їх характеристик (існуючі, які залишаються, та проєктні заклади охорони здоров'я і їх потужність).

Рис.3.4. Схемі мережі дошкільних та освітніх закладів Веселівської ОТГ

На території Веселівської об'єднаної територіальної громади розташовані медичні установи:

- Комунальний Заклад Охорони Здоров'я «Веселівський центр первинної медико-санітарної допомоги» Веселівської районної ради, смт. Веселе;
- Веселівська районна лікарня, смт. Веселе;
- Амбулаторія, смт. Веселе;
- Фельдшерсько-акушерський пункт, с. Менчикури;
- Фельдшерсько-акушерський пункт, с. Піскошине;
- Фельдшерсько-акушерський пункт, с. Широке;
- Станція швидкої допомоги.

3.5.4. Мережа адміністративних закладів ОТГ

Формування переліку і розрахункових показників нормативної забезпеченості об'єктами громадського обслуговування здійснюється з урахуванням кількості населення у громаді на довгостроковий період, відповідно до додатка Е.1 ДБН Б.2.2-12:2019.

На території Веселівської об'єднаної територіальної громади розташовані адміністративні заклади:

- Центр надання адміністративних послуг (ЦНАП), смт Веселе;
- Веселівська селищна рада, смт Веселе (у підпорядкуванні: село Єлизаветівка, село Новоолександрівка);
- Мала Михайлівська сільська рада, с. Мала Михайлівка (у підпорядкуванні: село Авангард, село Озерне);
- Менчикурівська сільська рада, с. Менчикури (у підпорядкуванні: село Піскошине, село Ясна Поляна);
- Широківська сільська рада, с. Широке (у підпорядкуванні: село Далеке).

Мережа адміністративних закладів Веселівської ОТГ представлена на Схемі мережі адміністративних закладів ОТГ (рис.3.7).

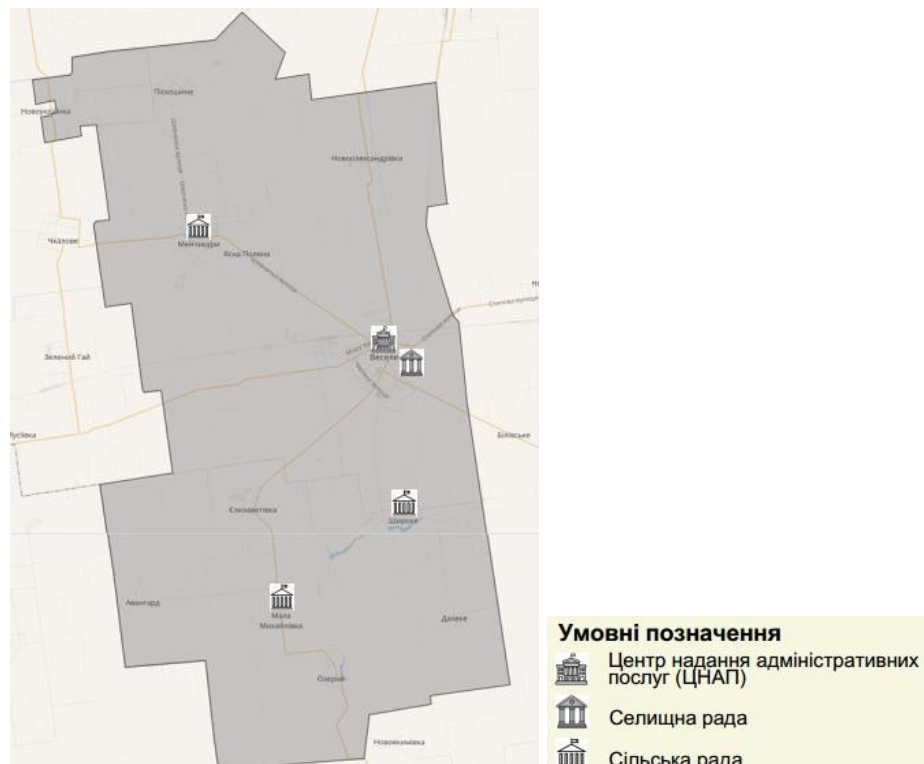

Рис.3.7. Схемі мережі адміністративних закладів Веселівської ОТГ

3.6. Ландшафтний потенціал ОТГ

Ландшафтне планування спрямоване на дослідження стану та наслідків природокористування на території планування і на пошук шляхів вирішення конфліктів між користувачами і втратою природних властивостей ландшафтів внаслідок впливу людини.

Веселівська громада знаходиться у межах Причорноморської низовини в південній степовій зоні України. Рельєф рівнинного типу та представлений, в основному, міжчереневими просторами з мало вираженим ухилом з півночі на південь.

Основною ґрунтоутворюючою породою є ліс, на якому сформувались ґрунти чорноземного типу. Переважають малогумусні південні чорноземи з характерним гумусним горизонтом у 35 см. У комплексі з лучночорноземними глеє-солодями вони охоплюють 96% угідь району. Незначні площі займають південні солонцюваті чорноземи, лучні глейові вилугувані ґрунти та інші. Місцеві родовища корисних копалин громади вивчені поки недостатньо, є запаси глини, вапняку. Земельний фонд становить 104 тис га сільськогосподарських угідь, у т. ч. 98,9 тис га ріллі. Під лісами знаходиться 3,3 тис га, водними об'єктами – 0,7 тис га.

Територія Веселівського району відноситься до зони ризикованого землеробства.

Водний фонд. В межах району налічується близько 20 штучних водойм та витoki річки Великий Утлюк. Землі водного фонду громади складають 418 га. Всі ставки громади знаходяться в користуванні та під охоронною районного товариства мисливців та рибалок.

На території Веселівської селищної об'єднаної територіальної громади розташовано 6 ставків, загальною площею дзеркала 153,33 га, у тому числі:

- с. Широке – два ставки, об'ємом 527 тис. м³ і 509 тис. м³ та площею дзеркала відповідно – 30,1 га і 43,2 га;
- с. Мала Михайлівка – один ставок, об'ємом 285 тис. м³ та площею дзеркала – 20 га;

- с. Озерне – два ставки, об’ємом 193 тис. м³ і 400 тис. м³ та площею дзеркала відповідно – 16,08 га і 33,45 га;
 - с. Далеке – один ставок, об’ємом 157,5 тис. м³ та пл. дзеркала – 10,5 га;
- Через територію району проходить мережа каналів Північно-

Рогачинської зрошувальної системи, завдяки цьому частина земель зрошується (близько 35%), 65% становить орна суха низьковрожайна земля.

В громаді нараховується значна кількість зрошуваних земель – 4868,42 га, що становить 12,5% загальної площі сільськогосподарських угідь. Стан меліоративних систем оцінюється як добрий, а їх функціональність оцінюється на рівні 80%. Така площа зрошуваних земель сприяє підвищенню врожайності сільськогосподарських культур та розвитку ягідництва та овочівництва на території громади.

Біля с. Новоолександрівка є розподільчий канал меліораційної системи (знаходиться на балансі Запорізького обласного управління водних ресурсів) та колекторно-дренажна мережа (належить Веселівській ОТГ), яка у поєднанні із практикою вирощення жителями цього села ягідних культур робить привабливим напрямком розвитку ягідництва на зрошуванні.

Веселівська ОТГ за структурою економіки є аграрно-промисловою, тому сільське господарство є найголовнішою галуззю, яка приносить прибуток. На сьогодні Веселівська ОТГ знаходяться під впливом цілого ряду проблем, серед яких – безробіття, зменшення рівня доходів, слабка інформатизація. Ці проблеми є головною причиною міграції населення з сіл в міста, причому, першими залишають село молоді люди та кваліфіковані працівники. З метою вирішення цієї проблеми потрібно застосовувати сучасні високотехнологічні методи ведення сільськогосподарського виробництва.

Землі лісогосподарського призначення. Лісові масиви на території Веселівської селищної об’єднаної територіальної громади належать до відомства Державного підприємства «Кам’янсько-Дніпровське лісове господарство».

Загальна площа земель лісогосподарського призначення, що знаходяться у постійному користуванні Державного підприємства «Кам'янсько-Дніпровське лісове господарство» Веселівського лісництва становить 878,0 га, з них:

- лісових земель – 748,4 га;
- не лісових земель – 129,6 га;
- вкриті лісовою рослинністю лісові ділянки – 321,0 га, в тому числі лісові культури – 258,0 га.

Землі водного фонду. Відповідно до картографічних матеріалів по території Веселівської селищної ОТГ протікає річка Великий Утлюк. Відповідно до ст. 79 Водного кодексу України річка Великий Утлюк відноситься до малих річок.

Площа зрошувальних земель Веселівського району складає 27755 га. Вода для зрошення подається з Каховського водосховища по каналам розташованих на території Веселівського району. Меліоративний фонд Веселівського району включає в себе зрошувальні канали і скидні трубопроводи загальною протяжністю 43,9 км, 32 державні насосні станції.

Землі природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення. На території громади знаходиться ДП и «Кам'янсько-Дніпровське лісове господарство», на території якого розташовані природо-охоронні об'єкти:

- Ландшафтний заказник «Ізвестівський ставок»,
- Лісовий заказник «Єлизаветівський ліс»,
- Ентомологічний заказник «Цілина Черноморченка»,
- Ботанічний заказник «Ліс в заплаві річки Великий Утлюк»,
- Ландшафтний заказник «Урочище Білорецький ставок»,
- Ландшафтний заказник «Білорецький ліс».

Ландшафтний заказник місцевого значення «Ізвестінський ставок», загальною площею 98,0 га, розташований в межах земель Державного підприємства «Дослідне господарство «Широке» Донецької державної сільськогосподарської дослідної станції Національної академії аграрних наук

України». Заказник місцевого значення організовано за рішенням Запорізької обласної ради від 25.09.1984 р. за № 315. Режим використання регулюється Положенням «Про ландшафтний заказник місцевого значення «Ізвестінський ставок» (2001 рік).

Лісовий заказник місцевого значення «Єлізаветівський ліс», загальною площею 60,0 га, розташований в межах Веселівського району у кварталі № 15 (виділ 1-29) Веселівського лісництва Державного підприємства «Кам'янсько-Дніпровське лісове господарство». Заказник місцевого значення організовано за рішенням Запорізької обласної ради від 25.09.1984 р. за № 315. Режим використання регулюється Положенням «Про лісовий заказник місцевого значення «Єлізаветівський ліс» (2017 рік).

Ентомологічний заказник місцевого значення «Цілина Черноморченка», загальною площею 45,0 га, розташований в межах земель Веселівської виправної колонії № 8 Запорізької області УДДУ ПВП, біля с. Озерне. Заказник місцевого значення організовано за рішенням Запорізької обласної ради від 25.09.1984 р. за № 315. Режим використання регулюється Положенням «Про ентомологічний заказник місцевого значення «Цілина Черноморченка» (2011 рік).

Землі історико-культурного призначення. До земель історико-культурного призначення відносяться землі історико-культурних заповідників, меморіальних парків, поховань, археологічних і архітектурних пам'яток та архітектурно-ландшафтних комплексів.

На землях Веселівської селищної ОТГ розташовані наступні об'єкти, які відносяться до об'єктів історико-культурної спадщини:

- Пам'ятники воїнам-визволителям;
- Могила невідомого солдата;
- Пам'ятник жертвам голодомору 1932-1933 рр.

Пам'ятники археології:

1. На землях Веселівської селищної ради знаходяться 6 курганів і курганних могильників, до складу яких входять земельні насипи різні за розмірами. Висотою від 0,5 до 2-х метрів. Кургани не досліджені.

2. На землях Малі Михайлівкої сільської ради знаходяться 6 курганів і курганних могильників, до складу яких входять 9 земельних насипів різних за розмірами. Висотою від 0,2 до 4-х метрів. Кургани не досліджені.

3. На землях Широківської сільської ради знаходяться 6 курганів і курганних могильників, до складу яких входять 11 земельних насипів різних за розмірами. Висотою від 0,2 до 3-х метрів. Кургани не досліджені.

Необхідне встановлення охоронних зон навколо пам'яток археології.

3.7. Стратегічна перспектива просторового розвитку ОТГ

Стратегія розвитку громади визначатиме пріоритетні напрямки розвитку Веселівської ОТГ. Це дорожня карта розвитку громади, розроблена за участю активних, професійних та фахових представників громади.

Кожне планувальне рішення представлено проєктним рішенням, що лежить у відповідному шарі бази геопросторових даних та має відповідні атрибутивні дані, зокрема проєктні показники. Планувальні рішення розраховуються на короткостроковий (до 5 років), та довгостроковий (6-10 років) і безстроковий періоди в залежності від їх пріоритизації та можливостей їх реалізації.

Стратегія розвитку Веселівської громади до 2028 року базується на принципах збалансованого економічного та соціального розвитку громади, раціонального використання ресурсного потенціалу та екологічної безпеки. Стратегічні напрями розвитку ОТГ включають природоохоронну складову й спрямовані на забезпечення цілей з розвитку екологічно чистої та енергоефективної громади.

Проєктом передбачена реконструкція та відновлення системи зрошення на площі – 2441,94 га, а також передача земель в особисте користування учасникам бойових дій в зоні АТО і ООС площею 103,46 га.

Для технічного обслуговування автотранспорту громади заплановано розміщення автопідприємств – АТП (в адміністративному центрі ОТГ), 23 поста на СТО, 8 колонок на АЗС (з урахуванням існуючих).

Проектом передбачено подальше функціонування залізничного транспорту на території громади.

Відповідно до Схеми планування території Запорізької області на напрямку Снігурівка – Каховка – Нововесела – Федорівка – В.Токмак – Комиш-Зоря – Волноваха передбачається будівництво другої колії та електрифікація.

Проектом передбачено забезпечення населення громади на перспективу централізованим водопостачанням та каналізацією. Для цього передбачено створення відповідних об'єктів інженерної інфраструктури:

Для покращення надання освітньо-виховних послуг і вдосконалення мережі закладів освіти та виховання Веселівської громади пропонується:

1. Враховуючи низьку наповнюваність ЗОШ (ЗЗСО) у складі НВК у с. Новоолександрівка (на даний час – 15 учнів або 12,5% від загальної місткості школи) і у зв'язку з цим економічну недоцільність її функціонування в якості навчального закладу I-II ст., на перспективу можливе перепрофілювання його у ЗЗСО I ст. з організованим підвезенням учнів середніх і старших класів цього села до гімназії або шкіл у смт Веселе. Відстань між населеними пунктами складає до 10 км, що займає не більше 15 хв. у дорозі (при нинішній якості покриття).

2. Враховуючи низьку наповнюваність ЗОШ (ЗЗСО) у складі НВК у с. Мала Михайлівка (на даний час – 82 учні або 68% від загальної місткості школи) і у зв'язку з цим економічну недоцільність її функціонування в якості навчального закладу I-III ст., на перспективу можливе перепрофілювання його у ЗЗСО I-II ст. з організованим підвезенням учнів середніх і старших класів цього села і сіл Єлизаветівка, Авангард, Озерне до навчальних закладів I-III ст. у смт Веселе. Найбільша відстань між цими селами і центром громади складає 17-20 км, що займає до 20-25 хв. у дорозі (при нинішній якості покриття).

3. Враховуючи низьку наповнюваність ЗОШ (ЗЗСО) у складі НВК у с. Широке (на даний час – 88 учнів або 59% від загальної місткості школи) і у зв'язку з цим економічну недоцільність її функціонування в якості навчального закладу I-III ст., на перспективу можливе репрофілювання його у ЗЗСО I-II ст. з організованим підвезенням учнів середніх і старших класів цього села і села Далеке до навчальних закладів I-III ст. у смт Веселе. Найбільша відстань між цими селами і центром громади складає 14 км, що займає до 15-20 хв. у дорозі (при нинішній якості покриття).

4. Враховуючи, що всі три дошкільні навчально-виховні заклади смт Веселе переповнені (у середньому на 131%) і те, що значна кількість дітей до 6 років (понад 500 дітей) не можуть відвідувати дитячі навчальні заклади, необхідно збудувати ще хоча б 3 заклади дошкільної освіти на 90 місць кожен (або 2 заклади по 140 місць). Це значно розвантажить існуючі дошкільні заклади і дасть змогу охопити інших дітей процесом дошкільного виховання і навчання.

Для покращення рівня надання медичних послуг населенню Веселівської ОТГ пропонується:

- збільшити можливості «лікувального центру громади» – Веселівської багатoproфільної лікарні – зі 100 до 185 ліжок денного стаціонару на перспективу, для чого добудувати це один корпус до існуючої будівлі лікарні;
- збільшити можливості усіх трьох сімейних медичних амбулаторій (за новою термінологією «АГ» – амбулаторії групової практики) у смт Веселе, забезпечивши до 72-х - 85-х відвідувань/зміну на перспективу;
- забезпечити автомобілями невідкладної медичної допомоги амбулаторії у смт Веселе (по 2 авто у кожній) і в селах Мала Михайлівка та Широке – по 1-му автомобілю при кожній;

Загальна потреба у територіях короткочасного відпочинку для населення Веселівської ОТГ становить не менше 105 га, з них територій для активних видів відпочинку – 21 га для населення.

В с-мт. Веселе по вул.Шевченка передбачається створення парків, садів, скверів. По вул.Чкалова планується будівництво спортивно-готельного комплексу. У Веселівській ОТГ перспективною є організація сільського туризму. Цей вид туризму, сприяючи розвитку малого бізнесу в аграрних регіонах, дає можливість міським жителям відпочити в сільській місцевості на природі, позбутися стресів, відвідати місцеві пам'ятки, ознайомитися з побутом сучасних сільських мешканців та народними традиціями, які вони зберігають, а за бажання - взяти участь у сільськогосподарських роботах.

Крім того, в с-мт. Веселе передбачається організація навчально-туристичних та екологічних стежок, що дає можливість розвивати і екологічний туризм.

Пріоритетні сектори економіки громади: Розвиток відновлювальної енергетики – Проєкт «Солар Парк Веселе». Проєкт передбачає будівництво фотогвльванічної електростанції на території громади (рис.3.8.).

Назва проєкту / Project	«СОЛАР ПАРК Веселе» / «Solar Park Vesele»	
Адреса / Address	Запорізька область, Веселівський район, с-мт. Веселе, вул. Залізнична, 5 Zaporizhzhya region, Vesele district, Vesele village, Zaliznichna str., 5	
Площа земельної ділянки Land area	23 га	23 ha
Встановлена потужність Installed power	12 МВт	12 MWt
Кількість ФЕМ Number of photocells	45600 шт.	45600 pc.
Кількість інверторів Number of inverters	300 шт.	300 pc.
Кількість трансформаторів Number of transformers	12 шт.	12 pc.
Річне виробництво електроенергії Annual electricity generation	16000 МВт*год на рік	16000 MWt*hour per year
Скорочення викидів CO2 Reduction of CO2 emissions	17096 т/рік	17096 tons per year
Прогнозована генерація електричної енергії Predicted generation of electrical energy	16285 МВт*год на рік	16285 MWt*hour per year

СОЛАР ПАРК ВЕСЕЛЕ | Проєкт будівництва сонячної електростанції

Назва проєкту: «СОЛАР ПАРК Веселе»
 Адреса: Запорізька обл., Веселівський р-н, с-мт. Веселе, вул. Залізнична, 5
 Координати: 47°12'27.15"С 34°53'42.12"В

Площа земельної ділянки: 23 га
 Встановлена потужність: 12 МВт
 Кількість ФЕМ (270 Вт): 45 600 шт.
 Кількість інверторів (60 кВт): 300 шт.
 Кількість трансформаторів (1000 кВА): 12 шт.

Річне виробництво електроенергії: 16 082 МВт*год/рік
 Скорочення викидів CO₂: 17 096 тонн CO₂/рік
 Щорічне значення сонячного випромінювання: 1 295 Вт*год/м²
 Прогнозована генерація електричної енергії: 16 285 МВт*год/рік

Map showing the location of the solar park in the Vesele district of the Zaporizhzhya region.

Рис.3.8. Проєкт «Солар Парк Веселе»

Стратегія розвитку громади представлена на Плані просторового розвитку Веселівської ОТГ (рис.3.9).

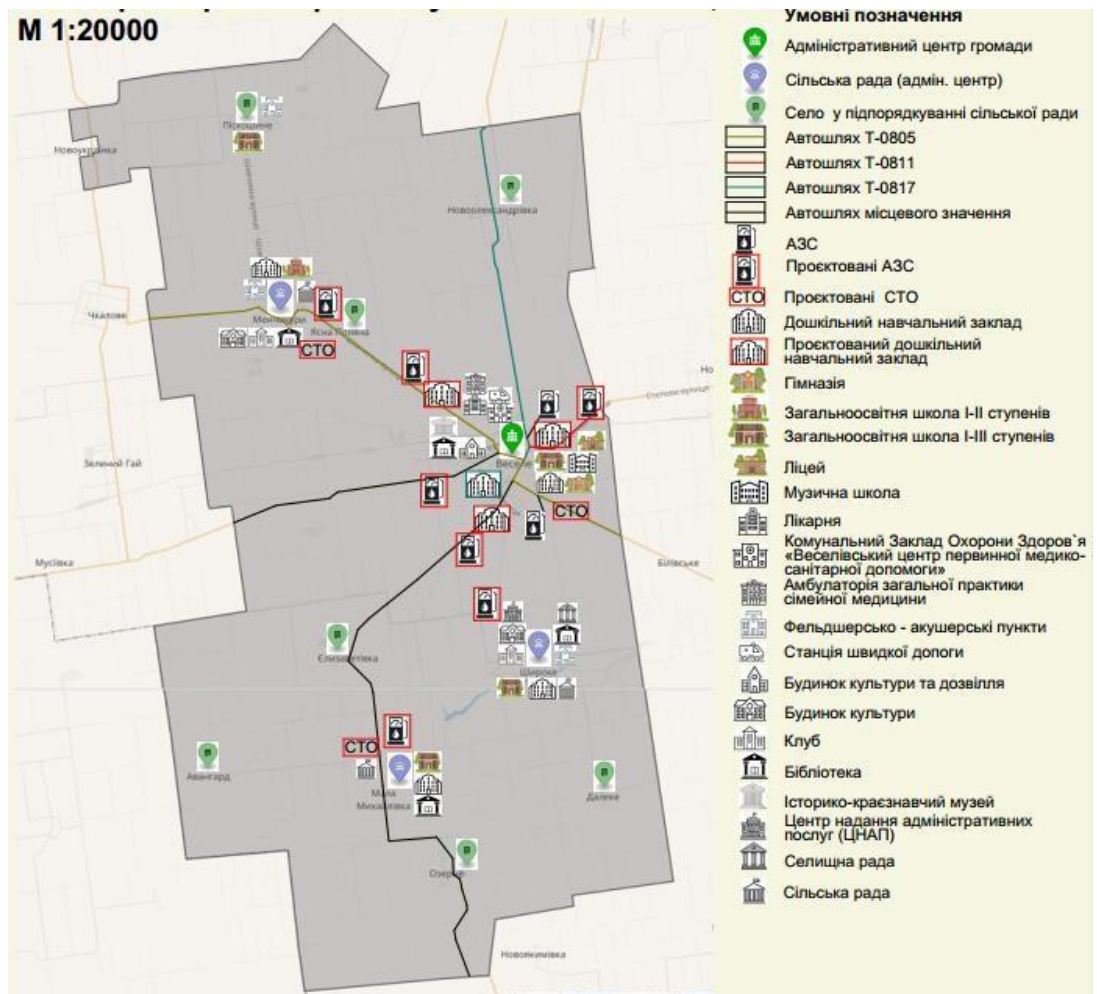

Рис.3.9. План просторового розвитку Веселівської ОТГ

3.8. Генеральний план с. Широке

Село Широке розташоване у Веселівській ОТГ, біля витоків річки Великий Утлюг. Річка в цьому місці пересихає, на ній зроблено кілька загат. Село розташоване за 10 км від районного центру і за 12 км від залізничної станції Нововесела Придніпровської залізниці (рис.3.10.).

Клімат на території громади помірно-континентальний з довгим жарким літом і короткою малосніжною зимою. Кількість опадів не перевищує 400 мм суттєво коливаючись з року в рік. Кожен третій рік посушливий. Часто посуха повторюється кілька років поспіль. Влітку переважає сильна спека і з частими вітрами, переважно східними та північно-східними. Середня температура найтеплішого місяця 25°C, найхолоднішого – -4°C. Зима малосніжна, весна

приходить швидко, але приморозки бувають навіть в квітні та травні, часті вітри швидко висушують землю.

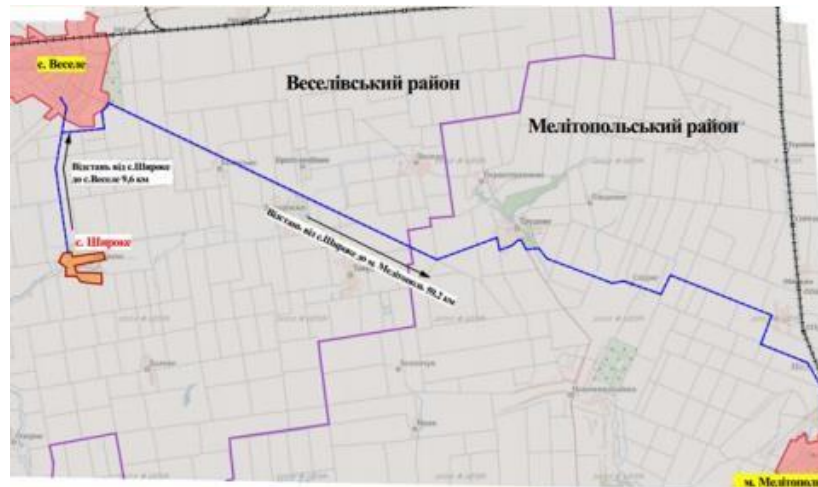

Рис.3.10. Схема розташування населеного пункту в системі розселення

У с. Широке колгосп «Вісті» було реорганізовано у Державне підприємство «Дослідне господарство «Вісті». У 2017 році - реорганізовано у Державне підприємство «Дослідне господарство «Широке» Донецької державної сільськогосподарської дослідної станції Національної академії аграрних наук України» (ДП "ДГ "ШИРОКЕ" ДДСДС НААН"). Господарство створене з метою організаційно-господарського забезпечення науково-дослідним установам Академії умов для проведення досліджень, випробувань і доопрацювання наукових розробок, їх апробації, проведення виробничої перевірки і впровадження їх у виробництво та іншої господарської діяльності.

Донецька сільськогосподарська дослідна станція – провідна сільськогосподарська науково-дослідна установа Донецької області. Насінницька робота ведеться по 5 культурам і 20 сортам, гібридам і лініям зернобобових, однорічних і багаторічних трав. Щорічно Станція реалізує господарствам області 250 тонн насіння високої репродукції для сортозаміни і сортооновлення в господарствах області.

Господарство є державним сільськогосподарським статутним суб'єктом підприємницької діяльності, що здійснює дослідну, господарську і комерційну діяльність з метою досягнення позитивних економічних результатів та

одержання прибутку. Вирощують зернові культури (крім рису), бобові культури і насіння олійних культур.

Межі с. Широке у відповідності до матеріалів «Проекту» Запорізького філіалу інституту землеустрою 1993 р. (рис.3.10.).

Рис.3.10. Межі села Широке

На основному кресленні генерального плану відображено елементи плану існуючого використання території, що залишаються незмінними на етапи реалізації генерального плану, пропозиції і проєктні рішення щодо архітектурно-планувальної організації громадського центру, транспортну та інженерну інфраструктуру, виробничі підприємства (рис.3.11.):

1. межу населеного пункту;
2. території існуючої забудови різного функціонального призначення в межах населеного пункту: житлової забудови (садибної, блокованої, багатоквартирної); громадської забудови; ландшафтно-рекреаційні; зелених насаджень загального користування; спеціального призначення (санітарно-захисні зони, захисні смуги тощо); виробничі; складські; комунальні; території вулиць і доріг усіх категорій, майданів, споруд транспорту; головних споруд інженерної інфраструктури; об'єктів спеціального призначення; території, що мають статус земель історико-культурного призначення; природно-заповідного фонду; сільськогосподарських угідь; водних поверхонь;
3. земельні ділянки, надані для забудови та іншого використання;
4. нерухомі пам'ятки культурної спадщини (за відсутності історико-архітектурного опорного плану).

Рис.3.11. Генплан с. Широке

ЕКСПЛІКАЦІЯ БУДІВЕЛЬ ТА СПОРУД

1 . Сільська рада. Дослідне господарство «Вісті»

2. Будинок культури

3. Торгівельний комплекс

4. Стадіон

5. Магазин

6. Магазин

6.1 Будівля амбулаторії

7. Школа

8. Спортивний майданчик

9. Дитячий садок

10. Магазин

11 . Кладовище

12. Їдальня

13 Житлова садибна забудова

- 13.1 Житлова багатоквартирна забудова
14. Склади для зберігання с/г продукції
15. Автопарк
16. Ферма молочного та м'ясного напрямку на 100 голів
17. Електрична підстанція 35 кВа
18. ТОК
19. Тракторна бригада
20. Будівельний двір
- 21 . Кормоцех
22. Свиноферма на 100 голів
23. Очисні споруди механічної та біологічної очистки смт Веселе
24. Майстерня по ремонту,тех. обслуговуванню автомобілів
25. Зерносховище
26. Ангар по ремонту, тех. обслуговуванню авіатехніки
27. АЗС
28. Термальне джерело
29. Житлова садибна забудова
30. Магазин
- 31 . Спортивний комплекс
32. Парк
33. Зона водного відпочинку
34. Об'єкти громадського харчування
35. Торгівельний комплекс
36. Зона водного відпочинку
37. Пожежне депо на одну автомашину
38. Насосна станція господ.- побутової каналізації
39. Насосна станція господ.- побутової каналізації
40. Насосна станція зливної каналізації
- 41 . Насосна станція зливної каналізації
42. Кролоферма більше 400 голів

- 43. Ферма молочного та м'ясного напрямку на 600 голів
- 44. Вівцеферма на 200 голів
- 45. Свиноферма на 150 голів
- 46. Насосна станція господ.- побутової каналізації
- 47. Насосна станція господ.- побутової каналізації

На території с. Широке є наступні планувальні обмеження:

- 30 м - межа першого поясу зони санітарної охорони водозабірної свердловини;
- 15 м - межа першого поясу зони санітарної охорони водонапірної башти;
- Санітарно - захисна зона:
 - 500 м - санітарно-захисна зона очисних споруд;
 - 300 м - санітарно-захисна зона кладовища та підприємств з III класом шкідливості;
 - 100 м - санітарно-захисна зона підприємств з IV класом шкідливості;
 - 50 м - (V клас) - санітарно-захисна зона від сільсько-господарських підприємств до житлової забудови згідно Держ. санітарних правил планування та забудови населених пунктів;
- Прибережна захисна смуга малих річок, ставків - 25 м згідно додатку №13 до Державних санітарних правил планування та забудови населених пунктів, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 19.06.96 р. №173 КС.
- Мережа господарсько-питного водопроводу, існуюча відстань від водопроводу до фундаментів будівель та споруд - 5 м;
- Газопровід низького тиску існуючий відстань від газопроводу низького тиску до фундаментів будівель і споруд - 2м, згідно ДОДАТКУ И.1 ДБН Б.2.2.-12:2018;
- Лінія електропередач високої напруги 110 кВ існуюча охоронна зона ЛЕП 110 кВ - 20 м (кожен бік від крайнього дроту за умови його невідхиленого положення);

- Лінія електропередач високої напруги 35 кВ існуюча охоронна зона ЛЕП 110 кВ - 15 м (кожен бік від крайнього дроту за умови його невідхиленого положення);
- Лінія електропередач високої напруги 10 кВ існуюча охоронна зона ЛЕП 10 кВ - 10 м (кожен бік від крайнього дроту за умови його невідхиленого положення);
- Лінія електропередач високої напруги 0,4 кВ існуюча охоронна та санітарно-захисна зона ЛЕП 1 кВ - 2,0 м (за умови їх невідхиленого положення) (рис.3.12).

Планувальні обмеження:

- мережа господарсько-питного водопроводу проектна відстань від водопроводу до фундаментів будівель та споруд - 5 м

Рис.3.12. План існуючих обмежень

- газопровід низького тиску проектний відстань від газопроводу низького тиску до фундаментів будівель і споруд - 2 м,
- напірна каналізаційна мережа побутової каналізації проектна відстань від каналізації до фундаментів будівель і споруд - 5 м,
- самотісна каналізаційна мережа побутової каналізації проектна відстань від каналізації до фундаментів будівель і споруд - 3 м,
- лінія електропередач низької напруги 0,4 кВ проектна охоронна та санітарна зона ЛЕП 1 кВ - 2,0 м (рис.3.13).

Рис. 3.13. План планувальних обмежень М 1 :

На Плані зонування території села виділяють зони:

- Зона садибної забудови
- Зона садибної забудови в охоронній зоні прибережних захисних смуг
- Зона садибної забудови в охоронній зоні магістральних електромереж та об'єктів на них
- Зона багатоквартирної житлової забудови
- Зона транспортної інфраструктури території (АЗС)
- Зона транспортної інфраструктури території вулиць, майданів (в межах червоних ліній)
- Зона транспортної інфраструктури в охоронній зоні магістральних електромереж та об'єктів на них
- Зона головних об'єктів електромережі
- Зона головних об'єктів водопостачання
- Зона розміщення кладовищ
- Зона розміщення очисних споруд
- Зона розміщення об'єктів V класу шкідливості
- Зона озеленення спеціального призначення
- Зона земель сільськогосподарського виробництва
- Зона земель сільськогосподарського виробництва в охоронній зоні сільськогосподарських та комунальних територій
- Зона земель сільськогосподарського виробництва в охоронній зоні магістральних електромереж та об'єктів а них

- Зона земель сільськогосподарського підприємств
- Зона земель сільськогосподарського підприємств в охоронній зоні магістральних електромереж та об'єктів а них
- Зона загальноміського центру
- Зона розміщення об'єктів повсякденного обслуговування
- Навчальна зона шкіл та ДНЗ
- Спортивна зона
- Зона культурно-освітніх закладів
- Зона об'єктів торгівлі
- Рекреаційна зона активного відпочинку
- Рекреаційна зона активного відпочинку в охоронній зоні сільськогосподарських та комунальних територій
- Рекреаційна зона активного відпочинку в охоронній зоні магістральних електромереж та об'єктів на них
- Рекреаційна зона озелениних територій загального користування
- Рекреаційна зона озелениних територій загального користування (парки, сквери)
- Рекреаційна-меморіальна зона озелениних територій загального користування (рис.3.14).

Рис.3.14. План зонування території с. Широке

Було розроблено схему інженерної підготовки та захисту території (рис.3.15) та схему вулично-дорожньої мережі, сільського та зовнішнього транспорту (рис.3.16).

Рис.3.15. Схема інженерної підготовки та захисту території

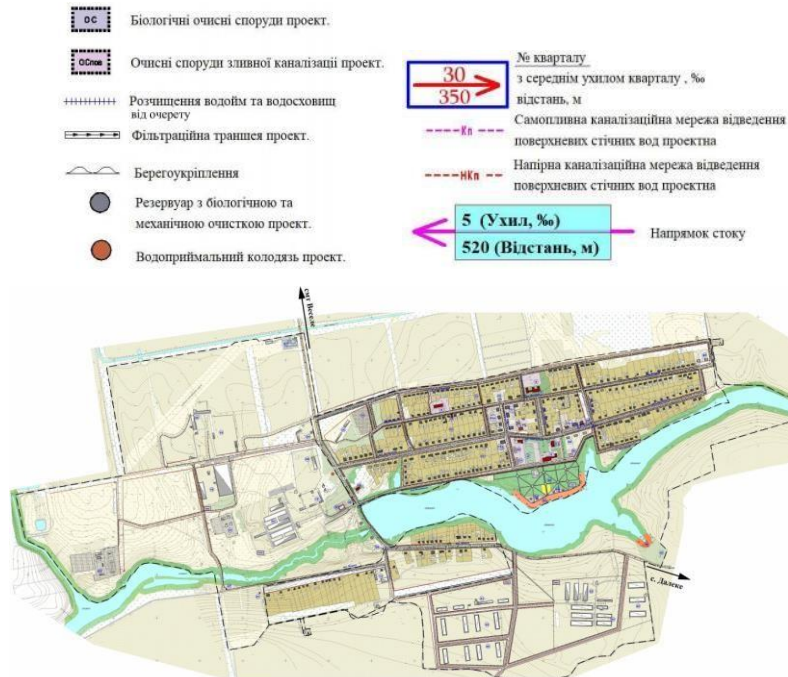

Рис.3.16. Схема вулично-дорожньої мережі, сільського та зовнішнього транспорту

- Основний шлях руху пішоходів існуючий
- A--- Рух автомобільного транспорту
- MT--- Рух пасажирського міжміського транспорту
- Ⓐ Зупинка громадського транспорту існуюча

Висновки до розділу 3:

Досліджено Веселівську ОТГ, а саме, існуюче використання території; функціонально-планувальну структуру, транспортну інфраструктуру; інженерні мережі та споруди; соціальну інфраструктуру; ландшафтний потенціал та запропоновано стратегічну перспективу просторового розвитку громади.

Розроблено схему існуючого використання території Веселівської ОТГ; схему транспортної інфраструктури ОТГ, схему мережі дошкільних та освітніх закладів ОТГ, схему мережі первинної медичної допомоги ОТГ, схему мережі закладів культури ОТГ, схему мережі адміністративних закладів ОТГ, ландшафтний потенціал ОТГ та стратегічну перспективу просторового розвитку ОТГ.

Запроєктовано генплан с. Широке, план існуючих обмежень, план планувальних обмежень, план зонування території с. Широке, схему інженерної підготовки та захисту території, схему вулично-дорожньої мережі, сільського та зовнішнього транспорту.

РОЗДІЛ 4.

ОХОРОНА НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

4.1. Загальні положення

На сучасному етапі розвитку людської цивілізації, коли процеси порушення екологічної рівноваги виявили деструктивність культури, проблема взаємовідношень суспільства та навколишнього середовища, наслідків впливу діяльності людей на природне середовище, особливо у природоохоронних зонах, набула міжнародного, планетарного значення.

Зміни, які вносить людина в навколишнє середовище можуть мати негативний вплив на природній стан, і тому основним завданням науки “екологія” – є забезпечення всіх природних факторів не порушуючи їх функціонування і одночасно створювати нові середовища, для життєдіяльності, які б функціонували як природні. Заходи по охороні навколишнього середовища включають в себе найбільш важливі вимоги, які б забезпечили гармонійне функціонування природнього середовища і середовища яке створила людина:

- охорона природних ресурсів;
- повітря;
- водойм;
- зелених насаджень;
- тваринного світу.

Містобудівельні методи охорони навколишнього середовища полягають:

- в раціональному розміщенні всіх видів будівель;
- охороні повітряного басейну;
- охороні водойм та водних ресурсів, а також водостоків на території Національного природного парку.

Розроблено проєкт просторового планування території Веселівської

об'єднано-територіальної громади Мелітопольського р-ну Запорізької обл. з розробкою генерального плану у с. Широке. Проаналізовано існуюче використання території Веселівської ОТГ, її функціонально-планувальну структуру, транспортну інфраструктуру, інженерні мережі та споруди, соціальну інфраструктуру, ландшафтний потенціал ОТГ. Запропоновано стратегічну перспективу просторового розвитку Веселівської ОТГ.

4.2. Загальна екологічна характеристика досліджуваного регіону

Веселівська ОТГ знаходиться у межах Причорноморської низовини в південній степовій зоні України. Рельєф рівнинного типу та представлений, в основному, міжчерневими просторами з мало вираженим ухилом з півночі на південь.

Клімат на території громади помірно континентальний з довгим жарким літом і короткою малосніжною зимою. Кількість опадів не перевищує 400 мм суттєво коливаючись з року в рік. Кожен третій рік посушливий. часто посуха повторюється кілька років поспіль. Влітку переважає сильна спека і з частими вітрами, переважно східними та північно-східними. Середня температура найтеплішого місяця 25°C, найхолоднішого – -4°C. Зима малосніжна, весна приходить швидко, але приморозки бувають навіть в квітні та травні, часті вітри швидко висушують землю.

Територія Веселівської громади відноситься до зони ризикованого землеробства.

4.3. Охорона атмосферного повітря

Зелені насадження мають такі властивості, як очищення повітря від шкідливих газів; діють на температуру повітря, зберігають його вологість. Рослини служать ефективним пилотримувачем, джерелом поповнення атмосфери і водяною парою, виконують вітро-, газо- і шумозахистні та інші функції.

4.4. Охорона поверхневих і підземних вод

Вода – один з найважливіших екологічних чинників, без якого життя неможливе. Необхідно вивчити джерела питної та технічної води на території господарства, зокрема, свердловини, річки, озера, ставки, а також атмосферні опади, що збираються і використовуються для господарських потреб. Треба вивчити для яких цілей використовуються ці джерела, як вони утримуються, які є джерела забруднення, чи відповідає якість води її призначенню. Це особливо важливо для питної води.

У межах громади є витoki річки Великий Утлюк. Через територію громади проходить мережа каналів Північно-Рогачинської зрошувальної системи, (у тому числі Канал Р-3), завдяки цьому частина земель зрошується (близько 35%), 65% становить орна суха низьковрожайна земля. Землі водного фонду громади складають 418 га. Всі ставки громади знаходяться в користуванні та під охоронною районного товариства мисливців та рибалок.

В громаді нараховується значна кількість зрошуваних земель – 4868,42 га, що становить 12,5% загальної площі сільськогосподарських угідь. Стан меліоративних систем оцінюється як добрий, а їх функціональність оцінюється на рівні 80%. Така площа зрошуваних земель сприяє підвищенню врожайності сільськогосподарських культур та розвитку ягідництва та овочівництва на території громади.

На сьогоднішній день рівні ґрунтових вод на землях Веселівської селищної ОТГ залягають на глибинах від 2,5 до 5 м і більше від поверхні землі. Підтоплення та затоплення населених пунктів не відбувається.

На території Веселівської селищної ОТГ розташовано 6 ставків, загальною площею дзеркала 153,33 га, у тому числі:

- с. Широке – два ставка, об'ємом 527 тис. м³ і 509 тис. м³ та площею дзеркала відповідно – 30,1 га і 43,2 га;
- с. Мала Михайлівка – один ставок, об'ємом 285 тис. м³ та площею дзеркала – 20 га;
- с. Озерне – два ставка, об'ємом 193 тис. м³ і 400 тис. м³ та площею

дзеркала відповідно – 16,08 га і 33,45 га;

- с. Далеке – один ставок, об'ємом 157,5 тис. м³ та площею дзеркала – 10,5 га;

Щоб запобігти забрудненню поверхневих вод вздовж них висаджують зелену смугу верболозів і виділяють охоронну зону в межах якої заборонене будівництво.

У прибережних захисних смугах уздовж річок, навколо водойм та на островах забороняється:

- розорювання земель (крім підготовки ґрунту для залуження і залісення), а також садівництво та городництво;
- зберігання та застосування пестицидів і добрив;
- влаштування літніх таборів для худоби;
- будівництво будь-яких споруд (крім гідротехнічних, навігаційного призначення, гідрометричних та лінійних), у тому числі баз відпочинку, дач, гаражів та стоянок автомобілів;
- миття та обслуговування транспортних засобів і техніки;
- влаштування звалищ сміття, гноєсховищ, накопичувачів рідких і твердих відходів виробництва, кладовищ, скотомогильників, полів фільтрації тощо.

Об'єкти, що знаходяться у прибережній захисній смузі, можуть експлуатуватись, якщо при цьому не порушується її режим. Не придатні для експлуатації споруди, а також ті, що не відповідають встановленим режимам господарювання, підлягають винесенню з прибережних захисних смуг.

Забруднення поверхневих та підземних вод відходами сільськогосподарських підприємств попереджуватиметься влаштуванням водоочисних систем. Щоб запобігти забрудненню поверхневих вод від гербіцидів та пестицидів, заборонено розорювати поля поблизу річки.

На сьогоднішній день люди широко застосовують миючі засоби, які потрапляють у водойми і навіть у незначних кількостях викликають неприємний смак і запах води і утворюють піну та плівку, що утруднює доступ

кисню і веде до загибелі водних організмів.

Для того щоб добитися найбільш оптимального використання прісної води на даній території потрібно провести такі заходи:

- скорочення потреб води і її використання у технічних потребах.
- впорядкування відходів поверхневих вод за допомогою озеленення схилів деревами та кущами.
- слід скоротити використання хімікатів.

4.5. Охорона ґрунтово-рослинного покриву

При неправильному використанні земельних ресурсів можлива деградація і забруднення земель і ґрунтів (родючого шару). В цьому випадку, до відновлення природних властивостей ґрунту для його подальшого використання, використовують консервацію земель.

Консервація земель здійснюється шляхом припинення їх господарського використання на визначений термін та залуження або заліснення.

Консервації підлягають деградовані і малопродуктивні землі, господарське використання яких є екологічно небезпечним та економічно неефективним. Консервації підлягають також техногенно забруднені земельні ділянки, на яких неможливо одержати екологічно чисту продукцію, а перебування людей на цих земельних ділянках є небезпечним для їх здоров'я.

На землях, що належать до Веселівської селищної об'єднаної територіальної громади, згідно наданої інформації підлягають консервації земельні ділянки загальною площею 69,7665 га.

На землях, що належать до Веселівської селищної об'єднаної територіальної громади, згідно наданої інформації підлягають рекультивації наступні земельні ділянки розташовані в районі:

- с. Єлизаветівка – сміттєзвалище – площею 0,1268 га;
- с. Мала Михайлівка – сміттєзвалище – площею 1,8826 га;
- с. Новоолекандрівка – сміттєзвалище – площею 0,2453 га.

Щоб запобігти забрудненню ґрунту пестицидами та гербіцидами

потрібно дотримуватись норми внесення даного хімікату.

4.6. Організація єдиної системи зелених насаджень

Вплив зелених насаджень на повітря відіграє важливу роль на створення мікроклімату. Зелені насадження мають такі властивості, як очищення повітря від шкідливих газів; діють на температуру повітря, зберігають його вологість.

Для забезпечення охорони навколишнього середовища і створення нормативних санітарно-гігієнічних умов необхідно проєктувати зелені насадження. Рослини служать ефективним пилозатримувачем, джерелом поповнення атмосфери і водяною парою, виконують вітро-, газо- і шумозахистні та інші функції.

Повітря густо насаджених ділянок є більш м'яке і чисте. Щоб краще побачити, як зелені насадження вживають газообмін у повітрі звернемо увагу на показники газообміну. Ці показники у різних дерев різних. Наприклад у ялинки ефективність газообміну становить - 1, у сосни - 1,64, у липи - 2,54, у дуба - 4,5, у тополі - 6,91.

Знаючи ефективність газообміну різних видів насаджень, можна підбирати у них потрібний асортимент для озеленення. Необхідно не тільки зберігати уже існуючі зелені насадження, але й примножити їх іншими видами, що сприяло б не тільки у естетичному задоволенні але у підтримці хорошого стану нашого здоров'я.

На території Веселівської громади знаходиться ДП «Кам'янсько-Дніпровське лісове господарство», на території якого розташовані природоохоронні об'єкти, що потребують охорони:

- Лісовий заказник «Єлизаветівський ліс»,
- Ботанічний заказник «Ліс в заплаві річки Великий Утлюк»,
- Ентомологічний заказник «Цілина Черноморченка»,
- Ландшафтний заказник «Ізвестівський ставок»,
- Ландшафтний заказник «Урочище Білорецький ставок»,
- Ландшафтний заказник «Білорецький ліс».

4.7. Охорона навколишнього середовища від дії шуму, електромагнітних випромінювань

Щоб запобігти попаданню шуму вздовж проїжджої частини висаджується захисна смуга дерев шириною 3 м.

Для охоронних зон повітряних і кабельних ліній, трансформаторних підстанцій, розподільних пунктів і пристроїв без письмової згоди енергопідприємств, у віданні яких перебувають ці мережі, а також без присутності їх представника забороняється:

- будівництво, реконструкція, капітальний ремонт, знесення будівель і споруд;
- здійснення усіх видів гірничих, вантажно-розвантажувальних, землечерпальних, підривних, меліоративних, днопоглиблювальних робіт, вирубаня дерев, розташування польових станів, загонів для худоби, установлення дротяного загородження, шпалер для виноградників і садів, а також поливання сільськогосподарських культур;
- проїзд в охоронних зонах повітряних ліній електропередачі машин, механізмів загальною висотою з вантажем або без нього від поверхні дороги понад 4,5 м.

4.8. Охорона і покращення ландшафту

Система зелених насаджень включає наступні функціональні елементи:

- експлуатаційні ліси;
- охоронні ліси і групи (рекреаційного призначення, охоронних зон водозаборів, пам'ятників культурної спадщини тощо);
- захисні ліси (полезахисні, водо регулюючи, державні лісові смуги, насадження на пасовищах, уздовж залізничних та автомобільних доріг, лісу навколо населених місць тощо);
- спеціальні ліси (санітарно-захисні зони промислових підприємств,

агропромислових комплексів тощо).

Полезахисна лісосмуга – штучні лісові насадження, які створюються на полях, рівнинах і на схилах сільськогосподарських земель по межі полів, з метою захисту посівів від суховіїв, пилових бурь, для поліпшення водного режиму ґрунту й запобігання його ерозії, підвищення врожайності сільськогосподарських культур, для покращення на полях мікроклімату, снігозатримання, боротьби з дефляцією та збереження і покращення родючості ґрунтів. Іншим аспектом значущості полезахисних лісових смуг є те, що разом із заповідниками та іншими екологічно цінними природними об'єктами їх внесено до національної екологічної мережі України.

Ширина ділянки (в обидва боки від лісосмуги полезахисної разом), на якій помітно підвищується врожайність сільськогосподарських культур, становить 40-кратну висоту дерев лісової смуги. Внаслідок зменшення швидкості вітру на міжсмужних полях значно зменшується непродуктивне випаровування вологи з поверхні ґрунту і від надмірної транспірації.

Полезахисні лісосмуги перешкоджають здуванню снігового покриву в яри та балки, а на орних схилах сприяють вбиранню ґрунтом зливових і талих вод, запобігаючи стіканню їх на поверхні, що захищає ґрунт від ерозії ґрунтів.

На захищених лісосмугами полях поліпшуються фізичні властивості ґрунту, вологість приземного шару повітря тут вища, ніж у відкритому полі, а температурний режим для теплолюбних рослин сприятливіший. Врожайність зернових культур на захищених смугами полях підвищується в середньому на 2-3 ц/га. Полезахисні лісосмуги корисні ще й тим, що вони дають насіння деревних порід, фрукти, а при проріджуванні — деревину й хмиз. Медоносність багатьох деревних та кущових порід сприяє зростанню продуктивності бджільництва. Велике значення має й оздоровлювання та прикрашання місцевості лісовими смугами. У них оселяються різні птахи, які винищують шкідливих комах і гризунів.

4.9. Заходи, що забезпечують охорону навколишнього середовища

Комплекс екологоорієнтованих заходів щодо захисту навколишнього середовища охоплює заходи, спрямовані на охорону і раціональне використання природних ресурсів, і заходи, які забезпечують нормативні санітарно-гігієнічні параметри середовища міських і сільських поселень. Соціально необхідні охоронні заходи поділяються на організаційні, економічні та містобудівні.

Містобудівні заходи забезпечують охорону природного середовища за рахунок раціонального функціонального зонування території, створення санітарно-захисних зон, визначення територій природно-заповідного фонду, забезпечення екологічного балансу природно-ландшафтних та урбанізованих територій.

Впровадження заходів з охорони земель передбачається здійснити шляхом:

- впровадження науково обґрунтованих сівозмін, елементів біологізації землеробства, прогресивних технологій збереження та відтворення родючості ґрунтів і ведення землеробства;
- створення та відновлення полезахисних лісових смуг, захисних лісових насаджень на землях сільськогосподарського призначення;
- проведення гідротехнічної меліорації (зрошення та осушення);
- запобігання деградаційним процесам ґрунтового покриву на найбільш ерозійно небезпечних територіях, зокрема на землях сільськогосподарського призначення, консервація деградованих, малопродуктивних та техногенно забруднених земель;
- рекультивації порушених земель.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі проаналізовано літературні джерела, присвячені проблемам просторового розвитку та просторового планування. Значна кількість науковців, як вітчизняних, так і зарубіжних, котрі працювали над цією тематикою. Особливо, можна виділити праці М. Габреля, М. Дьоміна, А. Третяк, В. Третяк, Т. Прядка, Н. Третяк та інших.

Виділено три напрямки у практиці планування та розвитку територіальних громад розвинутих країнах світу: зміна рівнів відповідальності влади за здійснення планування розвитку територій; зміна методології здійснення процесу управління місцевим розвитком; зміна суб'єкта управління поселенням, що розширює і простір свого впливу в регіоні.

Виділено чотири періоди розвитку територіального планування України: довоєнний (1920-ті – 1941 р.); післявоєнний (1945 р. – кін. 1960-х р.); 1970-ті р.; 1980-і та 1990-і р. Після розпаду СРСР єдина система територіальної організації та планування перестала існувати.

Узагальнено вплив децентралізації на просторове планування територій. Розглянуто просторове планування як інструмент досягнення цілей сталого розвитку. Проаналізовано просторове планування за адміністративними рівнями. Розглянуто складові плану просторового планування.

Визначено чинники, які впливають на просторове планування території. Окреслено принципи та особливості просторового планування.

Досліджено Веселівську ОТГ Мелітопольського р-ну Запорізької обл., а саме, існуюче використання території; функціонально-планувальну структуру, транспортну інфраструктуру; інженерні мережі та споруди; соціальну інфраструктуру; ландшафтний потенціал та запропоновано стратегічну перспективу просторового розвитку громади.

Розроблено схему існуючого використання території Веселівської ОТГ; схему транспортної інфраструктури ОТГ, схему мережі дошкільних та освітніх закладів ОТГ, схему мережі первинної медичної допомоги ОТГ, схему

мережі закладів культури ОТГ, схему мережі адміністративних закладів ОТГ, ландшафтний потенціал ОТГ та стратегічну перспективу просторового розвитку ОТГ.

Запроєктовано генплан с. Широке, план існуючих обмежень, план планувальних обмежень, план зонування території с. Широке, схему інженерної підготовки та захисту території, схему вулично-дорожньої мережі, сільського та зовнішнього транспорту.

Комплекс екологоорієнтованих заходів щодо захисту навколишнього середовища охоплює заходи, спрямовані на охорону і раціональне використання природних ресурсів, і заходи, які забезпечують нормативні санітарно-гігієнічні параметри середовища міських і сільських поселень.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК

1. Авангард (Мелітопольський район) / URL: [https://uk.wikipedia.org/wiki/Авангард_\(Мелітопольський_район\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/Авангард_(Мелітопольський_район)) [Час звернення 25.11.2023]
2. Асоціація нескорених громад / URL: <https://decentralization.gov.ua/news/17230?page=0> [Час звернення 10.01.2024]
3. Веселе (сmt) / URL: [https://uk.wikipedia.org/wiki/Веселе_\(сmt\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/Веселе_(сmt)) [Час звернення 25.11.2023]
4. Далекє (Мелітопольський район) / URL: [https://uk.wikipedia.org/wiki/Далекє_\(Мелітопольський_район\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/Далекє_(Мелітопольський_район)) [Час звернення 25.12.2023]
5. ДБН Б.2.2-12:2019 «Планування і забудова територій» / URL: <https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2019/06/B2212-IB.pdf> [Час звернення 28.10.2023]
6. ДБН Б.1.1-21:2017 «Склад та зміст схеми планування території, на якій реалізуються повноваження сільських, селищних, міських рад»
7. Децентралізація і формування політики регіонального розвитку в Україні : наук. доп. / [Шевченко О. В., Романова В. В., Жаліло Я. А. та ін.] ; за наук. ред. д-ра екон. наук Я. А. Жаліла. Київ : НІСД, 2020. 153 с.
8. Єлизаветівка (Веселівська селищна громада) / URL: [https://uk.wikipedia.org/wiki/Єлизаветівка_\(Веселівська_селищна_громада\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/Єлизаветівка_(Веселівська_селищна_громада)) [Час звернення 25.12.2023]
9. Мала Михайлівка (Мелітопольський район) / URL: [https://uk.wikipedia.org/wiki/Мала_Михайлівка_\(Мелітопольський_район\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/Мала_Михайлівка_(Мелітопольський_район)) [Час звернення 20.10.2023]
10. Менчикури / URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Менчикури> [Час звернення 23.10.2023]
11. Колодрубська О.І. Методичні рекомендації до виконання курсової роботи на тему «Просторове планування об'єднаної територіальної громади

- (ОТГ)» з дисципліни «Просторове планування» для студентів 1 курсу РВО «Магістр» напряму 191 «Архітектура та містобудування». Дубляни. ЛНУП. 2023. 36 с.
12. Криштоп Т., Рись Р., Кошелюк Л. Посібник з питань просторового планування для уповноважених органів містобудування та архітектури об'єднаних територіальних громад / За підтримки Програми «U-LEAD з Європою», м. Київ, 119 с. / URL: www.rdra.regionet.org.ua/sp [Час звернення 14.11.2023]
13. Посібник Центр культурних послуг у територіальній громаді / Петраков Я., Кулініч М., Чмир О., Копил О., Остапенко П., Остапенко Д. / Проект «Центри культурних послуг, як інструмент згуртованості громади», Міністерство культури та інформаційної політики України, Товариство дослідників України Київ : 2022. 296 с.
14. Новоолександрівка (Веселівська селищна громада) / URL: [https://uk.wikipedia.org/wiki/Новоолександрівка_\(Веселівська_селищна_громада\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/Новоолександрівка_(Веселівська_селищна_громада)) [Час звернення 03.12.2023]
15. Озерне (Мелітопольський район) / URL: [https://uk.wikipedia.org/wiki/Озерне_\(Мелітопольський_район\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/Озерне_(Мелітопольський_район)) [Час звернення 23.10.2023]
16. Піскошине / URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Піскошине> [Час звернення 23.10.2023]
17. Третяк А.М., Третяк В.М., Прядка Т.М., Третяк Н.А. Територіально-просторове планування: базові засади теорії, методології, практики: монографія / [за заг. ред. А.М. Третяка]. Біла Церква: «ТОВ «Білоцерківдрук», 2021. 142 с.
18. Широке (Мелітопольський район) / URL: [https://uk.wikipedia.org/wiki/Широке_\(Мелітопольський_район\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/Широке_(Мелітопольський_район)) [Час звернення 13.12.2023]
19. Як розробити комплексний план громади. Посібник для професіоналів. / Київ. 2022. 139.с.

20. Який порядок виконання робіт для початку розробки генерального плану/
URL: https://geotop.com.ua/razrobotka-generalnogo-plana-sela-i-naselenного-punkta_ua.php [Час звернення 05.11.2023]
21. Янг Д. МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ В КРАЇНАХ СКАНДИНАВІЇ ТА БАЛТІЇ / SKL International 2016. 56 с.
22. Ясна Поляна (Мелітопольський район) / URL: [https://uk.wikipedia.org/wiki/Ясна_Поляна_\(Мелітопольський_район\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/Ясна_Поляна_(Мелітопольський_район)) [Час звернення 08.12.2023]